

Mlaš tednik

Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

7. leto / številka 45

V Celovcu, dne 10. novembra 1955

Cena 1 šilling

POZDRAVLJENI!

Te dni so se znova odprla vrata naših gospodinj-
skih in gospodarskih šol.

Blizu petdeset let že vršijo slovenske šolske sestre svojo vzgojno nalogo v št. Jakobu in št. Rupertu. Vsako leto napolnjujejo dekleta oba zavoda in s tem izkazujejo starši tudi zaupanje do teh dveh šol. Dne 14. julija 1955 so dobile šolske sestre za svoje delo po dolgem trudu in boju tudi najvišje priznanje od pristojne državne oblasti, ko je zvezno ministrstvo za poljedelstvo in gozdarstvo podelilo obema šolama pravico javnosti. S tem dekretom sta gospodinjški šoli uvrščeni med šole istega značaja, ki jih vzdržuje država ali jih vzdržuje država. Predobro se zavedamo, da je podelitev pravice javnosti sicer odlično priznanje obema šolama za njihov strokovni pouk, vendar pa s pravico javnosti gospodarske skrbi obeh šol še niso za šilling zmanjšane. Prav zaradi tega sta bili takoj po podelitvi pravice javnosti vloženi prošnji, da bi dežela prevzela plačevanje vsaj dveh učnih moči za vsako šolo iz javnih sredstev. Nobena šola ne more biti finančno donosno podjetje, marveč nalaga vsaka šola tistemu, ki jo vzdržuje, — pri javnih šolah je to dežela ali država — velika materialna bremena. Slovenske šolske sestre so šoli vzdrževale same brez bistvenih javnih prispevkov in to predvsem s svojim požrtvovalnim delom.

Mogoče si marsikdo v svoji „naprednosti“ misli, da današnjemu času ne odgovarja vzgoja mladine po samostanih. S ponosom pa lahko ugotovimo, da šolske sestre učijo zaupana jim dekleta naprednega gospodinjstva v najboljšem smislu te besede. Ravno zato skrbni starši tako mirno zaupajo vzgojo svojih hčera obema šolama in to je bil tudi odločilni razlog, da je pristojno ministrstvo na Dunaju podelilo obema šolama pravico javnosti.

Tudi letos so dekleta napolnila hiši do zadnjega kotička. Boljšega spričevala bi si sestre za svoje delo ne mogle želeli.

Pred letom pa se je gospodinjstvom šolama za dekleta pridružila še gospodarska šola za fante v Tinjah. Prvi poizkus je bil izvršen lani novembra. Začetek je bil zelo skromen. Kjer pa je zdrava podloga, raste iz malega veliko. Tekom enega leta je bilo mogoče dovesti obnovo hlevov, prenovljeni so bili tudi stanovanjski in šolski prostori in proti vsemu pričakovanju se je tudi število prijavljenih fantov skoraj potrojilo.

Število slovenske ženske in moške mladine v šolah v št. Rupertu, št. Jakobu in Tinjah je najboljši dokaz, da očitki „vsevednežev“ ne držijo, češ da se današnja mladina zanima samo še za motor, goštilno in kino. Skoraj 150 deklet in fantov s svojo udeležbo v šolah dokazuje, da ima današnja zdrava mladina zanimanje tudi za resne življenjske zadeve, čeprav se tudi oni ne odrekajo napredku in udobnosti motoriziranega časa. Dobra gospodarska podloga, temeljita izobrazba tako deklet kakor fantov bo dajala trdnost kmečkim domovom in če bomo znali mladino voditi po tej poti, tedaj bosta tudi razpadanje domov in razkroj družin ustavljena.

Še eno nam te številke tako zgovorno dokazuje. Dežela je do sedaj popolnoma zanemarjala skrb za izobrazbo slovenske kmečke mladine. Če so doslej morali Slovenci svoje gospodarske šole vzdrževati iz lastnih sredstev, sedaj nova državna pogodba v svojem členu 7 obvezuje državo in deželo, da dodeli tudi slovenskim šolam enako podporo in enake subvencije, kot so jih deležne nemške šole te vrste.

Slovenci plačujemo davke in druge javne dajatve enako kot vsi drugi državljani. Te dajatve služijo za kritje splošnih potreb, med katere spada tudi šolanje mladine. Ker imamo enake dolžnosti do države in dežele, imamo torej tudi enake pravice. Povsod in tako tudi na šolskem področju.

In še eno bi dodali. Če sta med našim ljudstvom zanimanje in stremenje po izobrazbi tako močna, da so ukažljivi fantje in dekleta napolnili vse zavode, tako smemo tudi z vso gotovostjo računati, da bo v jeseni leta 1956 tudi slovenska gimnazija polno zasedena, čeprav si marsikdo tega prepotrebnega učnega zavoda na Koroškem ne želi.

Pozdravljeni vi vsi, ki hočete izobrazbe, pozdravljeni dvakrat vsi, ki ste se odločili, da si za svoje bodoče življenje ustvarite trdno podlago, ki je tudi vašim očetom in materam dajala stanovitnost, da so premagali vse težave življenja.

Naša spomenica vladi

Z ozirom na to, da v členu 7 državna pogodba zagotavlja avstrijskim državljanom slovenske narodnosti določene pravice, sta se podpisani organizaciji sporazumeli za skupno spomenico s predlogi, ki naj bi jih vlada vpoštevala pri zakonodaji za izvajanje določil člena 7 državne pogodbe.

Da bi predali spomenico, sta organizaciji že 11. oktobra 1955 zaprosili pri zveznem kanclerju in vicekanclerju za skupni sprejem s predstavniki gradiščanskih Hrvatov, vendar do danes nista bili sprejeti. Zaradi tega sta organizaciji sklenili, da spomenico odpošljeta vladi in predstavnikom na državni pogodbi zainteresiranih držav.

Hkrati sta sklenili, da v spremnem pismu ponovita prošnjo za sprejem pri gospodu zveznem kanclerju in gospodu vicekanclerju.

Celovec, dne 8. novembra 1955.

NARODNI SVET
KOROŠKIH SLOVENCEV

ZVEZA SLOVENSKEGA ORGANIZACIJ
NA KOROŠKEM

V Ženevi so daleč od sporazuma

Potem ko so se minuli teden pokazala globoka nasprotja med stališči zapadnih zunanjih ministrov in stališčem Sovjetske zveze na konferenci v Ženevi, so komentariji v svetovnem časopisju postali odločno pesimistični. Konec tedna so si pa ministri vzeli kratek dopust in medtem, ko se je ameriški zunanji minister šel razvedrit na operno otvoritev na Dunaju, so se njegovi angleški, francoski in sovjetski kolegi odpeljali domov.

Iz dejstva, da je Molotov odšel v Moskvo,

Pogodba med Avstrijo in Italijo o Trstu

Na seji zvezne vlade minuli torek je zvezni kanclerj poročal o sklepu dogovora z italijansko vlado o uporabi tržaškega pristanišča. Sklenjeno je bilo, da bo Avstrija imela v Trstu svojega posebnega opolnomočenca za tržaške zadeve. Ustanovljen bo mešan avstrijsko-italijanski odbor, ki bo obravnaval vsa gospodarska vprašanja v zvezi z avstrijskim prometom preko Trsta.

Sklenjeno je bilo, da je načeloma Trst prosta luka za avstrijsko blago v tranzitu in tudi železniške tarife za avstrijsko blago na italijanskih železnicah, ki vodijo v Trst, so bile znižane.

Na mednarodno konferenco o Trstu, ki bo sredi novembra v Rimu, bo Avstrija poslala svoje zastopstvo.

Avstrija bo naslovi tudi pravico, da uporablja Trst kot domovinsko luko za ladje, ki bodo plule pod avstrijsko zastavo.

so opazovalci upali, da bo morda prinesel s seboj nova navodila.

V Moskvi so pa v ponedeljek praznovali obletnico revolucije, kar je tam največji državni praznik. Na slovesnem sprejemu v Kremlju se je pojavil tudi Molotov in kazal novinarjem ter fotografom smejoče lice ter dajal pomirjevalne izjave, katere je zraven stoječi ministrski predsednik Bulganin potrjeval. Na slovesnem sprejemu je bilo mnogo ljudi, med njimi ves diplomatski zbor. Tudi postrežba je bila dobra. Pod vplivom obilnih požirkov vodke in rujnega krimskega vinca se je tudi plesalo in tako je Bulganin plesal polko. Pri mazurki in pri ruskih narodnih plesih so mu pa delali družbo maršal Vorošilov in drugi veljaki. Le Hruščev in Malenkov sta obsedela pri mizi in si z zadovoljstvom ogledovala vesele plesalce.

Tudi ko je sovjetski zunanji minister prišel nazaj v Ženevo, je na letališču še vedno podajal prijazne izjave, vendar na seji ministrov v torek popoldne je bil zopet stari nepopustljivi Molotov. Najprej sta govorila francoski zunanji minister Pinay in angleški zunanji minister McMillan ter zavrnili pomisleke, ki jih je prejšnji teden zastopnik Sovjetske zveze iznesel proti zapadnemu načrtu za rešitev nemškega vprašanja in garancije Sovjetski zvezi.

Za njima se je dvignil Molotov in izjavil, da so zapadni predlogi zanj nesprejemljivi in v enournem govoru ponovil svoje stare argumente.

Razgovori se nadaljujejo.

Dulles pri Titu

Nadalje je Dulles dejal, da so govorili o vprašanjih bližnjega in srednjega vzhoda.

O nemškem vprašanju niso prišli do sporazumnih zaključkov. Na splošno pa vladni list „Borba“ obisk ugodno komentira in pravi, „da se bodo v kratkem pokazali sado- vi ne ravno majhnega pomena, če bosta obe strani resno upoštevali stališče svojega partnerja.“

Kaj kani Peron . . .

Bivši argentinski diktator Peron je prispel z letalom v Nicaragua, kjer bo njegovo novo bivališče, kajti njegov azil v Paragvaju je končan. V posebni izjavi novinarjem je priznal, da je sicer bil diktator, a je prepričan, da če bi mogli Argentinci svobodno voliti, da bi dobil večino! Izgleda, da ne misli pustiti politike in tudi novice iz Argentine pravijo, da njegovi pristaši še naprej netijo nemire. — Po drugih vesteh pa je zopet Peron baje kupil veleposestvo v obsegu 10.000 ha, kjer namerava gojiti prasiče.

Ameriški zunanji minister John Foster Dulles je ob priliki svojega nedavnega obiska v Rimu bil sprejet tudi v privatni avdienci pri sv. očetu v njegovi letni rezidenči Castel Gandolfo v rimski okolici. Pij XII. se je z ameriškim državljanom pomudil v daljšem razgovoru (AND).

K R A T K E V E S T I

Poljski kardinal Wysinski, ki so ga pred kratkim izpustili iz zaporov, se nahaja v nekem samostanu v Šleziji pod nadzorstvom in sme sprejemati le obiske bližnjih svojcev.

Grški kraljevski par, ki se je mudil na oddihu na gradu Salem ob Bodenskem jezeru, je odpotoval v Švico.

Doslej se je javilo 172.000 prostovoljcev za novo nemško armado.

Protirežimski letaki v Bolgariji kažejo, da je ne le ljudstvo, ampak tudi v komunistični stranki nezadovoljstvo vedno večje. Celo v teh krogih so mnogi prišli do zaključka, da sovjetski zgled ni primeren za bolgarske razmere in zahtevajo popolno neodvisnost države ter njeno notranjo ureditev v skladu z krajevnimi razmerami, poročajo iz Beograda.

Angleška princesa Margaret, o katere ljubezni do polkovnika Townsenda je pisalo vse svetovno časopisje, je izdala sporočilo, da se z ozirom na tradicije angleškega dvora in iz verskih razlogov ne bo poročila s Townsendom. Mož je namreč sodno očen od svoje prve žene.

Državi predsednik Brazilije Cafe Filho je bil prepeljan v bolnico, ker je dobil težak srčni napad. Po predsedniku ameriških Združenih držav je to že drugi državni predsednik, ki je postal žrtev te bolezni, katero povzročajo živčni napori.

Nobelovo nagrado za mir je letos norveška komisija podelila uradu Združenih narodov za begunce.

Zaradi udeležbe pri uporih v letošnjem poletju v provinci Equatoria v južnem Sudanu so sedaj sodišča obsodila 72 oseb na smrt, a proti 100 obtožencem pa sodni postopek še teče.

Transport nemških otrok iz Jugoslavije je prispel pretekli teden v Beljak. Jugoslovanski Rdeči križ je poskrbel vse potrebno, da se otroci vrnejo k staršem, ki bivajo v Nemčiji in Avstriji. Otroci so v starosti od 10 do 21 let in mnogi izmed njih so v letih ločitve od staršev, ko so slednji v prvih po- vojnih letih bili izseljeni iz Jugoslavije, po- zabili nemščino. Predstavnik mednarod- nega Rdečega križa Joubert je izjavil, da je bilo doslej že 2700 otrok nemškega poko- lenja vrnjeno staršem v Nemčiji in Avstri- ji ter v prekomorskih deželah.

Politični teden

Po svetu . . .

Nazaj na prestol

Sultan Ben Jusuf, katerega so Francozi pred dvema leti poslali na otok Madagaskar, se je sedaj preko Francije in v sporazumu s pariško vlado zopet vrnil na svoj prestol v Maroko. Volja maroškega naroda se je izkazala močnejša in odpornejša, kakor so to pred dvema letoma preračunali Francozi. Na stotine padlih in pobitih Marokancev in tudi francoskih vojakov je plačalo s svojim življenjem napake francoske politike v tem razdobju in sedaj pričakujejo, da se bosta tako vlada v Parizu kakor tudi nova vlada v Maroku, ki je bila postavljena sporazumno s sultanom Jusufom, sporazumeli o medsebojnih političnih odnosih.

Portugalsko in Veliko Britanijo veže tradicionalno prijateljstvo. Pred kratkim je portugalski državni predsednik Lopez obiskal London, kjer ga je v pristanišču pričakala mlada angleška kraljica Elizabeta s katero se je odpeljal v odprti kočiji na dvor. Na sedežu zadaj je kraljičin soprog, vojvoda Filip.

Vrnitev slutana Jusufa so pozdravili vsi domačini, priseljeni Francozi, ki jih je 300 tisoč pa so bili proti vrnitvi.

Ženevska konferenca

Ob koncu minulega tedna so se zunanji ministri podali na oddih ali pa na važne konference. McMillan, britanski zunanji minister, se je z letalom vrnil v London, kjer v parlamentu obravnavajo veliko špijsko zadevo. Že pred tremi leti sta dva višja uradnika angleškega zunanjega ministrstva Burgess in McLean pobegnili v Sovjetsko zvezo in gotovo odnesla s seboj tudi važne politične akte. To skrivnostno zadevo so že več let raziskovali in sedaj je končno prišla pred parlament, da bo tako tudi javnost o zadevi temeljito obveščena. Vendar je zaenkrat ostala nepojasnjena glavna točka, namreč kako sta oba uradnika mogla leta vzdrževati zveze s sovjetskimi politikami in jih obveščati o raznih državnih tajnostih, ne da bi varnostni organi kaj zasumili, in potem, ko sta že bila pod sumom, kako jima je uspelo, da pravočasno pobegneta.

Molotov je z letalom odpotoval v Moskvo. Treba bo šele videti, ali se bo od tam vrnil s starimi navodili tako v pogledu nemškega vprašanja kakor tudi v zadevi evropske varnosti ali pa bo mogel povedati kaj novega.

Ameriški zunanji minister Dulles pa se je zadnjo soboto udeležil na Dunaju velikega kulturnega dogodka zopetne otvoritve dunajske opere. Iz Dunaja pa je odletel naprej na Brione, da se tam sestane s predsednikom Jugoslavije maršalom Titom. Ta razgovor se je vršil zadnjo nedeljo in je trajal štiri ure. Politična in strateška pozicija Jugoslavije je v zadnjih tednih pridobila na pomembnosti.

Na bližnjem vzhodu je namreč postalo zelo nemirno. Egiptu in drugim arabskim državam sta Sovjetska zveza in Českoslovaška začeli dobavljati orožje, zaradi česa je v tem svetu moteno vojaško ravnotežje med Arabci in Židi. Tako se je pojavila nevarnost, da požar, ki so ga leta 1948 do gotove mere zadušili in je podtalno tlel naprej, zopet zagori.

V takem položaju v Sredozemlju je pa za ves zapadni svet važno stališče Jugoslavije. Nemiri v Grčiji zaradi otoka Cipra so se zopet ponovili, ko je grška mladina zahtevala v velikih demonstracijah priključitev otoka Cipra h Grčiji.

Nemci v Ženevi

Zunanji minister Zpadne Nemčije von Brentano in predsednik socialistične stranke Ollenhauer sta odpotovala v Ženevo z namenom, da bi tam začela neposredne razgovore s sovjetskimi zastopniki. Sovjeti slej ko prej zahtevajo pritegnitev tako zastopnikov Zpadne, kakor tudi Vzhodne Nemčije s skupnim posvetovanjem, čemur pa se upirajo zastopniki zapadnih treh velesil in bonnska vlada.

. . . in pri nas v Avstriji

Po dolgem času je politični Dunaj bil pretekli teden pod vplivom umetnosti. Otvoritev prenovljene državne opere je s svojim sijajem zasenčila vse politične dogodke. In pri otvoritvi so poleg umetnikov in pri-

strijsko vojsko v Pliberk, Borovlje in mor-da tudi v Železno Kaplo, ki je po takem pojmovanju še bolj ogrožena, bo pač večji del nove vojske nakopičen na tem „posebno ogroženem“ predelu in za severno mejo proti Nemčiji ne bo nič ostalo, kajti številna moč avstrijske vojske je omejena. Sicer pa najbrž po mnenju istih ljudi severna meja ni ogrožena. Mi pa se spominjamo, da je baš od tam prišel napad na avstrijsko neodvisnost in tam je treba mejo najbolj skrbno zavarovati, kajti povratka velenemškega rajha si nihče ne želi. Sicer so pa skrbi tega „branitelja domovine“ odvisne, kajti za predvidevano stanje avstrijske vojske so stara garnizijska mesta dovolj.

Zapadno-nemški zunanji minister v. Brentano,

o čigar napovedanem obisku na Dunaju smo že zadnjič poročali, pride dne 16. t. m. v avstrijsko prestolnico. Avstrijski zunanji minister ing. Figl je že napovedal, da namerava urediti sporna vprašanja v zvezi z bivšo nemško imovino in da so sedaj dobri izgledi za poravnavo spora, ki je nastal med Avstrijo in Zpadno Nemčijo ob sklepu državne pogodbe.

Na Koroškem se je zadnji teden mudil tudi

sovjetski minister za elektrifikacijo

Pavlenkov, ki si je s svojim spremstvom ogledal gradbena dela pri elektrarni Reisseck-Kreuzeck in se zelo pohvalno izrazil o vseh napravah. Sovjetskim gostom so avstrijski predstavniki pripravili tudi slovesno večerjo v hotelu Sandwirt v Celovcu in pri tem se je domačim gostiteljem neprijetno spodrsnilo, vidi se, da so včasih tudi hotel-ski parketi zanje le pregladki. Sredi večerje je namreč domači gostitelj v ne preveč zavutih besedah sovjetskim gostom rekel, da naj gredo spat, ker so „gotovo trudni.“ Nekateri pravijo, da se najbrž še ni nikoli zgodilo, da bi kje kakega ministra velesile predstavniki majhne države tako brez ceremonij poslali v posteljo. Sovjetski minister je migljaj takoj razumel in rade volje vzel na stitjelje oproščenja, da jih je s svojo navzočnostjo tako dolgo zadrževal od „njihovih družin“, in jim voščil lahko noč ter odšel. Malo sitna zadeva, ali izgleda, da je bilo drugi dan vse dobro urejeno, ker so bili vsi dobro naspani.

Prepir zaradi cen in mezd še vedno traja,

čeprav delavske strokovne organizacije nekoliko popuščajo, ker same uvidevajo, da s stalnim poviševanjem svojih zahtev ne pridejo nikamor. Vedno odločnejše se pa oglašajo zastopniki kmetijstva, ki je bilo zadnja leta res najbolj zanemarjeno. Nacionalni svetnik in predsednik sosveta predsednikov Kmetijskih zbornic g. Strommer je izjavil, da kmečki stan ne more še naprej molčati. Delavske in nameštenske plače so zadnje čase stalno naraščale in sporedno s splošnim porastom mezd so narasle tudi plače kmetijskih delavcev za 40 odstotkov. Kje pa naj kmet vzame sredstva za plačevanje delavcev, ko pa poljedelski proizvodi niso nič pridobili na ceni, kar velja posebno za mleko! G. Strommer je dejal, da se bodo morali tudi kmetje začeti posluževati „sindikalističnih“ bojnih sredstev za doseg svojih upravičenih zahtev. To se pravi, da bodo tudi kmetje začeli stavkati, da bodo ustavili dobavo pridelkov v mesta, prirejali demonstracije in podobno. Kako namerava praktično v bližnji bodočnosti to izvesti, pa g. Strommer ni povedal.

+ Župnik Stanko Stanič

V nedeljo, dne 30. oktobra so na pokopališču v Štandrežu pri Gorici položili k večnemu počitku tamošnjega župnika č. g. Stanka Staniča, ki je po daljši bolezni umrl v goriški bolnišnici.

Pokojniki je bil rojen leta 1893 v Sv. Križu na Vipavskem in se je šolal najprej v Gorici, a kot bogoslovec je bival nekaj časa v samostanu Stična na Dolenjskem, kamor je vihra prve svetovne vojne pregnala goriško semenišče. Kaplanoval je v raznih krajih, a kmalu je pokazal svoje velike dušnopastirske sposobnosti in apostolsko vnemo, zaradi katerih je bil premeščen v Gorico za mestnega kaplana na Travniku. Postal je župnik v Podgori pri Gorici in nad dvajset let je plodovito deloval v tej veliki fari. Nato je bil nekaj časa ekonom goriškega semenišča in na koncu župnik v Štandrežu.

Poleg tega poklicnega dela pa je bil pokojni gospod Stanič kremenit Slovenec in marljiv kulturni delavec. Svoje veliko znanje in široko razgledanost v kulturi je obračal v prid svojega ljubljene slovenskega

ljudstva na Goriškem. Bil je soustanovitelj Goriške Mohorjeve družbe in tamošnjega Katoliškega tiskovnega društva ter njun dolgoletni odbornik. Bil je tudi do svoje smrti odgovorni urednik tednika „Katoliški glas“, ki mu je znal dati odločno in jasno svetovno nazorno usmeritev. Ob odprtem grobu se je od njega poslovil dr. Anton Kacin z besedami: „Stanko Stanič se je takoj potem, ko ga je nadškof Sedej poklical v Gorico, vključil v tisto lepo skupino goriških slovenskih duhovnikov in svetnih intelektualcev, ki se po prvi vojni v čisto novih, neznanih razmerah, polni idealizma in navdušenja za pravico in resnico niso ustrašili dela in temne bodočnosti, temveč so takoj zastavili vse svoje sile, da se na tej zemlji, katero so naši predniki zasedli že pred več kot tisoč leti, naš rod ohrani še naprej v smislu naravnih pravic, katerih nam nihče ne more in ne sme vzeti.“

Vnetemu duhovniku, možatemu značaju in iskrenemu Slovenceu bodi lahka domača zemljica!

SLOVENC

doma in po svetu

NAJVEČJA SLOVENSKA ELEKTRARNA NA DRAVI PRI VUHREDU

Gradbena dela na novi hidrocentrali pri Vuhredu dobro napredujejo in bo predvidoma prvi agregat turbin začel delovati menda že konec tega leta. Ko bo elektrarna popolnoma dograjena, bo imela proizvodnjo sposobnost 21.000 kilovatov letno. Stroje za to centralo bo v glavni dobavila tovarna „Litostroj“ v Ljubljani.

USPEH PEVSKEGA ZBORA „GALLUS“ V BUENOS AIRESU

V sklopu koncertov, ki jih prireja vsako leto argentinsko prosvetno ministrstvo v koncertni dvorani „Cervantes“ v Buenos Airesu, je letos poleg nekega argentinskega zbora nastopil slovenski pevski zbor „Gallus“ z izbranim programom slovenskih umetnih in narodnih pesmi, med katerimi sta bile tudi „Pojdaj v Rute“ in „Odmev s koroških planin“. Zbor stoji na zares visoki stopnji tehnične dovršenosti in je s svojim programom žel velik aplavz. Na zahtevo poslušalcev so morali po končnem programu dodati še eno pesem in odločili so se za „Triglav“. Zborovodja dr. J. Savelli je za svojo dovršeno vodstvo zbora dobil posebno priznanje od argentinske državne ustanove za narodne pesmi in plese.

OBLETNICA ROJSTVA KIPARJA BERNEKERJA

V oktobru je poteklo 81 let, odkar se je rodil v Lehnu pri Slovenjgradcu kipar France Berneker, ki je bil eden izmed najbolj nadarjenih slovenskih kiparjev polpretekla dobe. Začel je kot rezbarski in pozitarski vajenec, a kmalu je dosegel, da so ga poslali najprej na višjo obrtno šolo, kjer so pa spoznali njegov umetniški dar in potem je šel naprej na dunajsko umetnostno akademijo, kjer je bil učenec prof. Hellmerja. Med njegovimi večjimi deli so Trubarjev spomenik v Ljubljani, vodnjak s kipom sv. Janeza Nepomuka v Kranju, ki so ga nacisti dali odstraniti, a nekaj njegovih del hrani ljubljanska Narodna galerija. Minulo nedeljo so pa odkrili spominsko ploščo na njegovem rojstnem domu. Umrl je leta 1932 v Ljubljani, kjer je tudi pokopan.

BEOGRAJSKO NARODNO GLEDALIŠČE GOSTUJE PO SLOVENIJI

Na svoji turneji, ki jo je opravilo Srbsko narodno gledališče iz Beograda, je po uspešnem začetku v Ljubljani zaključilo svojo pot v Celju v dvema predstavama in sicer s „Premiero v New Yorku“ Cliftona Odetsa in Stankovičev „Koštano“. Sta to najboljše naštudirani deli beograjskega ansambla in so z njima želi povsod velik uspeh.

PETA OBLETNICA SLOVENSKE RADIJSKE ODDAJE V CHICAGU

Pred petimi leti je mlad slovenski izobraženec, ki je prišel iz Evrope v Ameriko, začel skromno radijsko oddajo v eni izmed številnih radijskih postaj v vele mestu Chicagu. Ker je v Ameriki radio v rokah zasebnih podjetij, je moral oddajni čas kupiti in to z lastnim trdo prisluženim denarjem. Toda z dobrim slovenskim programom je kmalu pritegnil večino Slovencev v mestu in okolici, ki so mu z oglaš in prispevki pomagali razširiti in olepšati slovensko oddajo in jo prenesti na najmočnejšo radijsko postajo v mestu. Ustanovil je tudi „Klub prijateljev slovenske pesmi“ in z družabnimi prireditvami je gojil slovensko glasbo in narodne plese. O slovenski proslavi petletne poroča „Ameriška domovina“ med drugim: Za proslavo so igrale kar tri največje godbe iz Chicaga, dekleta so bila v narodnih nošah, tako da se je res videlo, da je to slovenska prireditev. Udeležba je bila zelo velika tako od strani starih naseljencev kakor tukaj rojene mladine slovenskega porekla, kar je znak, da je še mnogo zanimanja za lepo slovensko pesem.

Proslava je imela tudi močen odmev v splošni čikaški javnosti. Več časopisov je poročalo o njej, mnogi so tudi prinesli sliko ravnatelja slov. radia dr. Lud. Leskovarja. Kot takemu je preko 16 različnih radijskih programov izreklo svoje čestitke, prejel pa je ob tej priliki tudi mnogo brzojavnih čestitk. Naj omenimo samo od prezidenta velikega denarnega zavoda v Chicago St. Paul Federal Savings Franka P. Kosmacha ter predsednika nadzornega odbora KSKJ Josepha J. Zorca iz North Chicaga.

Živeti hočemo!

Živeti hočemo! Te besede še done v ušesih in srcih vseh, ki so se udeležili v nedeljo pevske prireditve ob Baškem jezeru. Ni moj namen se poglobljati v glasbene vrednote prireditve; za to so drugi, muzikalično naobraženi, bolj poklicani. Skoraj vsi smo pa čutili v melodiji utrip našega srca, ker melodija je prihajala iz naših src.

Kakor zelo tudi je nam ugajala vsaka posamezna točka sporeda, smo prav ginjeni sledili poroki Miklove Zale. Domači komponist je v času nacističnega nasilja izlil v melodijo svojo narodno bol in obenem tudi našo neupogljivo voljo do življenja. Zato ob naznanilu prihoda Turkov zbor z vso odločnostjo zapoje: Živeti hočemo! Veličastno je bila izražena misel skupnosti, kot najboljše obrambno sredstvo za ohranitev naroda.

Živeti hočemo, je zadonelo v neštetih varijantah iz grl pevcev in ta „Živeti hočemo“ se je prenesel tudi na vse poslušalce, da so naša srca vztrepetala in smo vsi živeli v misli skupnosti. Dolg in navdušen aplavz je bil dokaz te skupne miselnosti.

Kakor je brat komponista prof. Toneta Nageleta, župnik Tevžej Nagele v uvodni besedi povedal, je ta kompozicija nastala v najtežjih dneh koroških Slovencev, ko so bili ti od tedanjih velenemških oblastnikov obsojeni na smrt. V tistih dneh, ko je vsak koroški Slovenec moral na svoj način trpeti za svoj teptani, narod, je mladi komponist ustvarjal melodijo, ki bo trajen spomenik tedanjim dnevom. Žal, da je ta spev šel po tako dolgem presledku prišel pred javnost.

Tedaj, pred stoletji, so koroške Slovence združili enoten, nepopačen slovenski jezik, družila jih je slovenska pesem, slovenske navade in običaji. Družilo jih je skupno težko življenje na trdi zemlji, družil skupen odpor proti nadutemu tujemu graščaku in enako tuji gosposki. Družil jih je pa še prav posebno skupen odpor proti Turkom, ker bili so navezani sami nase. Gosposka jih je pustila na cedilu.

Stoletja so minevala. Zemlja naša je trda. Ona ni mogla vseh svojih otrok preživljati. Mnogi njeni sinovi in hčere so morali iti po svetu za kruhom. Pod vplivom zavestnega raznarodovanja in gospodarske odvisnosti se je miselnost že med člani družine začela razlikovati. Tako se je začela enotnost koroških Slovencev drobiti. V narodnem telesu niso nastale samo razpoke, temveč množili so se narodni odpadki, množili medseboj-

ni duševni razpori in tako smo prišli do današnjih dni. Ali je moralo biti tako in ali je danes treba, da to stanje traja naprej? Ali ni mogoče, da bi si dva brata, četudi v marsičem drugače mislila, ne bila eden drugemu še vedno brata? Saj nas marsikaj družijo, predvsem isti jezik in ista mati. Spomnimo se naših prednikov iz gornjega Rožar!

Živeti hočemo, so ponavljali vsi iz St. Jakoba, preden so šli na gradišče, da se z skupno močjo ubranijo uničenja. Živeti hočemo, nam vsem odmeva v srcih, ker se zavedamo, da nam koroškim Slovincem danes spet preti nevarnost, ne kot za časa Turkov, nevarnost za golo življenje, temveč nevarnost za naš narodni obstoj. Ali nam ne bi bila narodna edinost tudi danes potrebna? Tem-

bolj, ker nam danes sovražnik preti celo od znotraj, ker zanesel je neslogo v naše vrste. Spoznal je, da je en sam Tresoglav na gradišču zmogel več kot cela sovražna armada. Zato je ustvaril Tresoglave vseh mogočih barv. Vse to z namenom, slabiti slovenske vrste.

Nasprotnik se zaveda važnosti naše nesloge. Ali jo mi sami znamo pravilno prepoznati? Narod se zaveda tega zla, zato on želi pomiritve duhov, on je za enoten nastop vseh pravih Slovencev, kadar gre za osnovna vprašanja našega narodnega obstoja. Narod želi, da se izogibamo vsega, kar nas razdvaja.

V času, ko so duhovi najbolj razburkani, se je na tihem pripravljala melodija, ki naj bi nas klicala na združitev. In glej, vsi brez izjeme smo ji prisluhli. V srcih vseh je odmevalo: Živeti hočemo. Išči, kar je nam skupnega; izogibajmo se vsega, kar nas razdvaja, ker: Živeti hočemo!

S. L.

Slovesna otvoritev obnovljenega opernega gledališča na Dunaju

Drugo polovico prejšnjega stoletja imenujejo francoski pisatelji „belle époque“ (lepa doba). Po porazu Napoleona so bili na slavnem „dunajskem kongresu“ obnovljeni temelji miru in si je izmučena Evropa, ki so jo zmagoviti Francozi premerili od atlantskih obal pa do ruskih step, počasi opomogla. Tudi podonavska monarhija, ki ji je mali Francoz ali veliki vojak temeljito pretresel kosti, se je v dolgi dobi miru okrepila.

S pomočjo prvih pridobitev moderne industrijske dobe je Dunaj postal poleg političnega tudi gospodarsko in predvsem umetniško središče srednje Evrope. Mir in blagostanje sta rodila vrsto umetnikov, ki označujejo to dobo, kot sta n. pr. Schubert in Strauss. Na Dunaju so rastle palače, nastal je Ring, zgradili so „Burgtheater in „dvorno opero.“

„Burgtheater“ je postal prvi oder nemške govorne besede, a Opera pa glasheno središče srednje Evrope. Dunajčani so trdili, da je najlepša na svetu. Toda isto so Italijani trdili o svoji „Scali“ v Milanu, Rusi o carski operi v Petrogradu, za Francoze je njihova „Opéra comique“ edinstvena in Angleži bi kvečjemu priznali, da je kako tuje gledališče skoraj tako dobro kot njihovo.

Vendar že tedaj dunajska opera ni bila zgolj avstrijsko, in še manj nemško gledališče. Obratno, mnoga dela iz romanske in slovenske glasbe so iz Dunaja nastopile svojo zmagoslavno pot v svet. Med temi je bila tudi „Prodana nevesta“ češkega skla-

datelja Smetane in „Jenufa“ njegovega rojaka Jančka.

Tudi dirigenti, pevci in pevke so prihajali iz vseh vetrov. Dolgo časa je imela dunajska opera posebno italijansko „sezono“ ali program v mesecu maju. Plesalci in plesalke so prihajali iz Rusije in Italije. Mnogi pevci in pevke so prišli iz čeških, hrvaških, slovenskih in galicijskih pokrajin. Na Dunaju si lahko uspel, le dobro peti si moral, a nemščino si lahko tolkel, kakor si pač mogel.

Marca 1945 je ob nekem bombnem napadu iz zrak opera pogorela. Deset let so razvaline čakale, da na njih zraste nov tempelj, posvečen glasbi. Iz državnih sredstev je bilo obnovljeno poslopje, kjer je bil kolikor mogoče ohranjen stari slog, a tehnične naprave so bile modernizirane. Za otvoritveno pred-

Povratniki — druga stran medalje

Ob prizorih pri prihodu transportov vojnih ujetnikov iz Sovjetske zveze, ki se po desetletni odsotnosti vračajo v domovino in med svoje družine, se je marsikomu utrnila solza. Pretresljive so bile tudi slike v časopisih, kjer je bilo videti na stotine žen, nevest, hčer in sinov, ki so stali v dolgih špalirjih ob vlakih povratnikov in držali v rokah tablice z imeni in podatki pogrešanih mož, zaročencev, očetov in bratov, ki so se zadnjikrat oglasili svojcem v tistih strašnih mesecih leta 1945 z vzhodne fronte. Mnogi izmed čakajočih s tablam so morali oditi domov sami v upanju, da bodo morda pri naslednjem transportu imeli več sreče.

Toda med povratniki so tudi ljudje, ki se jih njihovi družinski člani lahko vesele, a noben narod se ne bi mogel ponasati z njimi. Tako se je vrnil nedavno tudi profesor dr. Carl Clauberg, zdravnik, ki je bil med vojno kot SS-Brigadeführer načelnik eksperimentalnega (poskusnega) oddelka v bloku št. 10 v koncentracijskem taborišču v Auschwitz-u.

Ta mož je iznašel posebne injekcije, s katerimi je steriliziral ženske, to je — je povzročal, da niso mogle več imeti otrok. Kot poroča agencija „ISKULT“, je stavil svoj „postopek“ na razpolago vrhovnemu šefu

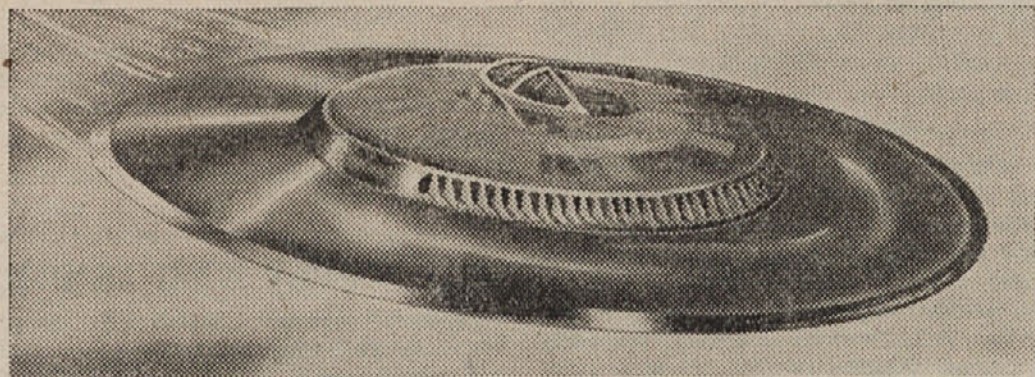
stavo se je zbralo odlično občinstvo iz vsega sveta. Ameriški zunanji minister Dulles, ki se ravno mu-di na konferenci zunanjih ministrov v Ženevi, si je vzel „dopust“ in se z letalom odpeljal na Dunaj, da prisostvuje temu izrednemu dogodku. Med tujci je bil tudi ameriški „kralj avtomobilov“ Henry Ford in še mnogo drugih, ki jih pa ne poznate. Med velikimi večernimi toaletami dam, ki so se iskrile od

ANTON DERMOTA
v svoji vlogi med predstavo.

diamantov, dragih kamnov in zlata, pa so se mešale noše Indij, Japonk itd. Gospodje so bili vsi v brezhibnih črnih frakih.

Mednarodnost se pa je poodčitvala tudi na odru. Za to slavnost so dajali Beethovno opero „Fidelio“ in v njej je pel glavno vlogo Florestana Anton Dermota, slovenski rojak, ki se ga koroški študentje, ki so med obema vojnama študirali na Dunaju, dobro spominjajo, saj je pogosto in rad zahajal v njihovo družbo in jim kakšno pesem zapel.

Že več let govori svet o skrivnostnih letelih krožnikih, ki so se od časa do časa pojavili na nebu in doslej še narave tega tajinstvenega pojava niso mogli razvozlati. Nekateri mislijo, da so to letala nove konstrukcije, vendar ker doslej še noben tak krožnik ni pristal na zemlji, je to ostala zgolj domneva. Sedaj pa v Ameriki preizkušajo nov tip letala, ki je čudno podoben „letečim krožnikom“, kot kaže gornja slika (AND/INP).

FRAN ERJAVEC, PARIZ:

KOROŠKI SLOVENC

II. DEL

(63. nadaljevanje)

Prav na višku protestantske mogočnosti se je pa v naših deželah pojavil mož, s čigar imenom je tesno združen tudi začetek zatonu slovenskega protestantizma. Bil je to znameniti ljubljanski škof J. Tavčar, prav tako kmečki sin slovenskega Krasa kakor že njegov pomembni prednik Tekstor-Tkalčič. Po smrti škofa Glušiča je bil l. 1580 on imenovan za njegovega naslednika in je takoj naslednje leto obiskal tudi svoje koroške vikariate, kjer je s krepko roko naredil red, odstavil nevedne duhovnike in odpravil razne nerednosti pri službi božji. Zaradi slabega gospodarstva dobljivosti avguštincev je nadvojvoda poveril škofu Tavčarju tudi upravo tega kapitulja (in še milstattskega). Za vzgojo dobrih mladih duhovnikov je tudi vzdrževal na graškem vseučilišču devet dijakov. Njegov vpliv na vse slovenske dežele se je pa še bistveno razširil, ko ga je nadvojvoda Karel imenoval za svojega namestnika v Gradcu.

Karel je bil zaradi vedno večje drznosti protestantskih stanov (koroški so stalno iskali zase opore tudi pri kranjskih stanovih, vključno — Karavankam!) prisiljeni postavljati se jim tudi vedno odločneje po robu (l. 1581 je bilo n. pr. na Karlov ukaz požganih 12.000 protestantskih knjig). Grozil jim je celo s preklicem že omenjenih do-

voljenj, izdanih v Brucku, toda denarne stiske so ga vedno iznova prisiljevale, da je obljubljal „pustiti vse pri starem“.

Imenovanje škofa Tavčarja za namestnika pa navzlic temu pomenja naravnost preobrat vse dotedanje vladarjeve cerkvene politike, kajti ravno Tavčar je bil tisti, ki ni le ustavil še nadaljnega prodiranja luteranstva, temveč je z modro smotnostjo začel tudi zopetno vzpostavljati katoličanstvo. V to svrhu je izdal nadvojvoda na njegovo pobudo ukaz, da morajo vsi na novo sprejeti meščani najprej s prisego potrditi katoliško veroizpoved (počrni je n. pr. tudi celovški mestni podeljeval meščanske pravice samo protestantskim doseljencem, odrekal jih pa katoliškim), ter začel iz mest izganjati protestantske predikante in učitelje (razen iz Gradca, Celovca, Ljubljane in Judenburga, glede katerih ga je vezala beseda, dana stanovom). S tem je bil zadan protestantizmu v mestih prvi odločilen udarec, a ravno mesta so bila dotlej, poleg plemstva, nositelji in glavne trdnjave luteranstva na Slovenskem.

Tavčar je bil med prvimi, ki je uvidel tudi nevzdržnost dotedanje cerkvene upravne razdelitve v slovenskih deželah, zato se je pri nadvojvodu potegoval za ustanovitev novih škofij v Gorici, Beljaku in v Velikovcu (za dotacijo beljaške škofije naj bi služili dohodki propadajočega podkloštrskega samostana, za dotacijo velikovške pa dobljivosti avguštinskega kapitulja). Uvedena so bila v to svrhu še posebna pogajanja, ki pa zaradi odpora obeh metropolitov žal niso uspela.

Z vsem tem so bili položeni prvi zanesljivi temelji ka-

toliškega preporeda na Slovenskem, ki so ga izvedli potem do konca šele Karlovi nasledniki.

Ne smemo pa prezreti še enega važnega dogodka, s katerim so slovenski Korošci vnovič prednjačili vsem ostalim Slovincem. Protestantizem, ki ga je prinesla tudi k nam nemška reformacija, in verska zmeda, ki jo je luteranstvo pri nas samo še povečalo, sta že davno vsakih sledov izginila s slovenske zemlje, zato danes tudi nima nobenega smisla presojati in obsojati naših reformatorjev zgolj z verskega stališča; trajna je pa ostala njih zasluga, da so nam prvi ustvarili slovensko knjižno in položili s tem temelje vsej poznejši slovenski književnosti. Kar je bilo napačnega, je propadlo, a dobro je bilo to, da so napravili dotlej tako zanemareno govorico malega tlačenega kmečkega ljudstva za knjižni jezik in to ostane tudi trajna njih zasluga.

Trubarja, ki se je sam predstavil za „aniga perjatila vseh Slovencev“, je že v mladih letih bolelo, da se le jezik njegovega ponižanega kmečkega ljudstva ne piše, in glede na to je sam izjavil: „Bog ve, da sem že v tistem času, ko sem še pri vas (namreč v domovini) pridigal v slovenskem jeziku iz latinskih in nemških knjig, pogosto vzdiknil k Bogu, naj se zaradi posvečenja imena in razširjanja svojega kraljestva milostno ozre tudi na ubogo, preprosto in dobrosrčno slovensko naše ljudstvo, naj mu prizanese in ga obdari z veliko milostjo in darom, da bi se kakor jeziki drugih narodov tudi njegov jezik pisal in bral in da bi se Sveto pismo in druge dobre krščanske knjige prav prevedle in natisnile v slovenskem ... jeziku“.

Izšle so Mohorjeve knjige za leto 1956!

Letos je izdala Mohorjeva družba v Celovcu sledeče knjige:

1. **KOLENDAR** Družbe sv. Mohorja za leto 1956. — Obsega 160 bogato s slikami okrašenih strani, z zanimivim branjem in stane 10.— šilingov. Vsak, kdor vzame „Kalendar“, postane ud Družbe in je deležen odpustkov in sv. maš, ki se berejo za ude.

2. Karel Mauser: **VELIKA RIDA**. Slovenske družinske večernice, 9. zvezek. — Lepa domača koroška povest, ki se dogaja na Zilji. Obsega 128 strani in stane za ude v Avstriji 8.— šilingov.

3. P. Bernard Ambrožič: **DOMISLICE**. — So to zanimivo in lahko pisane črtice, ki jih je ilustriral Avgust Čebul. Obsega 120 strani in stane za ude v Avstriji 8.— šilingov.

4. Fran Erjavec: **KOROŠKI SLOVENC**, 1. zvezek. — Izpod peresa strokovnjaka se nam obeta celotna zgodovina koroških Slovencev, ki bo izhajala v letnih presledkih. Pričujoči 1. zvezek obravnava srednji vek, obsega 192 strani in stane za ude v Avstriji 10.— šilingov.

5. **STRIC JAKA**, vzor popotnega junaka. — Ilustrirana mladinska povest v večbarvnem tisku, na debelejšem papirju. S to knjigo boste razveselili mladino doma in na tujem. Stane za ude v Avstriji 8.— šil.

6. **Sveto pismo novega zakona**, 2. del: **APOSTOLSKI LISTI IN RAZODETJE**. — Obsega 315 strani, razna kazala in dva zemljevida. Je v platno vezana knjiga in stane za ude v Avstriji 15.— šilingov.

7. **FILOTEJA**. Navodila za bogoljubno življenje. — Obsega 312 strani, je v platno vezana in stane za ude v Avstriji 20.— šilingov.

8. Dr. F. Žakelj: **ŽIVI KRISTUSOV EVANGELIJ**. — Opisuje življenje svetnikov, ki so bili proglašeni pod sedanjim papežem. Delo bo izhajalo v več zvezkih. Prvi zvezek stane za ude v Avstriji 8.— šil.

Knjige te dni razpošiljamo č. župnim uradom in poverjenikom. Pohitite in nabavite si lepo in koristno branje te naše služne, najstarejše knjižne ustanove!

Če pa v vašem kraju ni poverjenika, pišite naravnost dopisnico na: Mohorjeva družba, Viktringer Ring 26, Celovec — Klagenfurt, Avstria.

ŽVABEK

V jesenskem času nismo mislili samo na to, da spravimo naše poljske prideleke pod streho, ampak tudi našo daleč naokoli poznano Marijino romarsko cerkev na Svetem mestu je bilo treba nekako zavarovati pred dežjem in zimo. Stolp znamenite cerkve je bil krit prejšnjo z deskami, toda je ob daljšem deževanju že kar teklo v notranjost stolpa, tako, da je bila poprava stolpa nujno potrebna. Pokrila ga je po vsej Koroški poznana tvrd. JOSEF MAYERBRUGGER iz Celovca z eternitnimi ploščami, tako da je stolp Marijine cerkve dobil lepo novo obliko. Prihodnje leto nameravajo izvršiti tudi zidarska dela, ker je zidovje že precej spokano in domnevajo, da se je nabrala pod cerkvijo voda. Pri farni cerkvi pa smo popravili pokopališčno obzidje. Lepo smo ga pobelili in pokrili, da jo sneg ne more uničiti.

Tudi pogrebov smo imeli zadnje čase nekaj. Konec meseca oktobra je umrla na Svetem mestu Rojakova Mala. Rajna je bila dobra in verna žena ter je hodila prav rada v cerkev. Vsakemu je postregla, če je le količkaj mogla. Pokopali smo jo na farnem pokopališču v Žvabeku. Zadnjo nedeljo, dne 6. novembra pa smo spremili ob številni udeležbi vernikov na žvabeško pokopališče našega krojača Miheja Skubla, doma iz Brega. Pogrebne obrede sta opravila č. gg. župnika Zupanc in Srienec. Rajni Mihej je mnogo pretrpel, kajti pred nekaj leti so mu odrezali nogo. Toda trpljenja še ni bilo dovolj, nato je še oslepel. Kljub temu pa je bil vedno dobre volje in je vedno prav rad prepeval naše slovenske pesmi, tako, da smo ga vsi farani prav radi imeli.

Kakor povsod, tako tudi pri nas precej gradimo. Vsak bi pač rad začeto delo še pred zimo končal. Poprave potrebna so bila

Pri nas na Koroškem

tudi naša pota in smo se tako z vso vnemo vrgli na to delo, da jih popravimo in zboljšamo.

LIBUČE

K našemu poročilu o obnovljeni libuški šoli smo prejeli še vrsto dopisov. Iz teh dopisov posnemamo nekaj dejstev, o katerih mislimo, da jih je treba omeniti.

Ljudje so se upravičeno spraševali, zakaj nista g. župan in g. predsednik krajevnega šolskega sveta govorila v obeh deželnih jezikih, ko je tudi g. deželni glavar jasno upošteval določila državne pogodbe o nemškem in slovenskem uradnem jeziku v okrajih s slovenskim in mešanim prebivalstvom.

Ljudje so se čudili, zakaj na dan blagoslovitve obnovljene šole cerkveni pevski zbor ni pel. Spraševali so, kje je? Tudi nam se zdi nekam netaktno, da zbor, ki vse leto vrši svojo dolžnost v cerkvi, na dan posebne proslave nima prostora.

DOBRLA VES — BUKOVJE († Marija Greif)

Nenadoma je bila odpoklicana v večnost dobra in vzgledna krščanska Laškolnikova mati Marija Greif, roj. Ožmalc. Vzgajala je svoje otroke v strahu božjem. Sina Roberta je darovala Bogu in mnogo molila in žrtvovala, da bi postal duhovnik. V zadnji vojni je bil po maturi odpoklican v vojaško službo. Postal je vojna žrtev. Ni se več vrnil iz vojne. Bog ga je poklical v domovino večne ljubezni in miru. Blagi Laškolnikov oče je kmalu nato umrl, kajti žalost mu je legla v srce in mati je sama kot močna žena, vdana v voljo Očetovo nosila križ. Moč je zajemala v molitvi in sv. obhajilu. Četudi bolehnja je vedno rada prihajala k daritvi sv. maše. Nekaj ur pred smrtjo je še prejela sv. popotnico. Častna je bila udeležba pri pogrebu pokojne. Laškolnikov družini naša sožalje.

V LOČAH SO PELI

Miklovo Zalo

Privlačno vabilo v našem listu s fotografijo priljubljenega Baškega jezera pod Je-po je tudi mene zvalo preteklo nedeljo v Loče.

Prijetno toplo sonce je skozi tančico jesenske megle objemalo Vrbsko jezero, ko smo popoldne hiteli v Loče. Iz Vrbe nas je cesta peljala med našimi vasicami okoli Baškega jezera, ki so počivale v prazničnem razpoloženju. Naša srca so se tedaj sprostila, saj so vdihavala domačnost naših vasic. V Loče smo prispeli precej pred predstavo, a smo komaj dobili še zadnje proste sedeže. Do pričetka predstave pa so ljudje iz bližnje in daljne okolice do zadnjega kotička napolnili Pušnikovo dvorano. Zunanost odra je bila za to priliko okusno okrašena, kar je pripomoglo k boljšemu razpoloženju čakajočih in povzdignilo kulturni praznik.

ZDRUŽENI PEVSKI ZBORI

okrog Baškega jezera pojejo v nedeljo, dne 13. novembra ob pol 3. uri popoldne in ob 7. uri zvečer v

FARNI DVORANIV ŠT. JAKOBU V ROŽU

MIKLOVO ZALO

Na to izvanredno pevsko prireditev so prisrčno vabljeni ljubitelji petja in vsi od blizu in daleč

Ko se je dvignil zastor, se nam je na odru nudila pestra slika naših fantov in deklet v narodnih nošah — bili so pevci cerkvenih zborov okoli Baškega jezera, — ki je takoj izzvala navdušeno ploskanje. Gospod župnik Nagele je v uvodnem govoru pozdravil nas vse, ki smo prišli od blizu in daleč, in dobro uganil, da smo zato tako napolnili dvorano, ker smo brali na vabilih, da bodo peli Miklovo Zalo. Saj je to ime res tako tesno povezano z našo narodno radostjo in boljo ter zato tako priljubljeno in nikoli pozabljeno našim srcem.

Po pozdravu je zadonelo po dvorani ubrano petje zbora pod večšo roko in globo-

RAKOLE

Pri Purpelniku v Rakolah smo dobili mlado gospodinjjo. Gospodar Karel Kulterer si je izbral svojo življenjsko družico pri škudniku v Straši vesi pri Škocijanu. V nedeljo, dne 23. oktobra, smo praznovali veselo svatovščino pri Pukartu v Škocijanu, potem, ko sta si zakonca pred škocijanskim župnikom obljubila večno zvestobo. Pavla Prunč in Karel Kulterer bosta sedaj hodila kot zakonca skozi življenje in vodila dom na poti gospodarskega napredka v čast in dobro sebi ter novi družini. Želimo novemu paru prav obilnega blagoslova!

SELE

S podporo občine bodo telefonsko omrežje podaljšali do Trkla. Z delom so že pričeli. Ker pa je zdaj vse zelo zaposleno s poklicnim delom, ni bilo dovolj ljudi za igranje jam in postavljanje drog. Zato je delo zastalo in se bo nadaljevalo ob ugodnejšem času.

Cestni delavci so pričeli z gradnjo novega mostu v Čevhovem grabnu. Delo bo trajalo precej časa, zato so v bližini postavili za delavce posebno barako, ki jim bo v služaju slabega vremena služila kot zavetišče.

Leta 1922 so bivši vojaki ustanovili udruženje in se zdaj vsako leto na Lenartovo zberejo, da počaste spomin svojih rajnih tovarišev. To so storili tudi letos.

Naš društveni oder je po poletnih počitnicah že oživel. V nedeljo 6. novembra so fantje uprizorili misijonsko igrjo v treh dejanjih „Kdo bo plačal?“

Osem deklet se uči gospodinjiti in šivati v zavodu šolskih sester v Št. Jakobu, dva fanta pa sta se šla šolat na kmetijsko šolo v Tinje.

kim občutjem dirigenta, gospoda župnika samega. Zapeli so nam 5 narodnih pesmi. Takoj so si osvojili naša srca. Poslušali smo jih in uživali ob pozabljenju vsakdanjih težav in skrbi.

V drugem delu smo poslušali pesmi, ki jih je glasbeno priredil prof. Anton Nagele sam. Tudi dirigiral je sam. Tedaj je naše navdušenje še naraslo. Svoj višek pa je dosegel v tretjem delu, ko so nas pevci in igralci v duhu popeljali v davna leta ter nam na odru prikazali in zapeli ženitovanje Miklove Zale. Že motiv sam je tako posrečno izbran. Skladbo odlikuje bogata melodika. Umetno zgrajene melodije prepletajo pristne narodne pesmi. Skladbo je obučeno spremljal na klavirskladatelj sam. Zbor nas je s svojim ubrano harmoničnim petjem, s svojo zvočnostjo in močjo popolno-

CELOVEC

Vsako nedeljo in praznik je v stari bogoslovni cerkvi v Priesterhausgasse nedeljska služba božja ob pol 9. uri.

Obenem opozarjamo vernike, da je v zimskem času, to je od oktobra do junija vsako nedeljo in praznik v isti cerkvi tudi popoldanska pobožnost in sicer ob 4. popoldne. Vsi slovenski verniki v Celovcu so vabljeni k popoldanski pobožnosti.

NESREČE NE PONEHAJO

Mislili bi, da bi moralo biti že vendar konec prometnih nesreč, ker je sezona končana in se je cestni promet že precej omejil. Saj tudi ni čuda, ko gremo vendar že zimi nasproti. Toda kljub temu se pripeti v Celovcu še razmeroma zelo veliko prometnih nesreč, katere so povzročili v zadnjem času predvsem vozači motornih koles in deloma otroci, izvezti seveda pa tudi niso vozači tovornih avtomobilov, ki čestokrat zamenjajo v naglici zavoro s plinom, predvsem če so pogledali pregledoboko v „glažek“. Čez 90 odst. nesreč se je pripetilo v zadnjem času v Celovcu samo zaradi nepredvidnosti in nezmožnega obvladavanja motornega vozila v pravem trenutku. Vozači, ki na tem področju niso prav izsolani, ne nakopljujejo samo samim sebi težave in trpljenje, temveč spravijo v nesrečo tudi druge ljudi.

PREZIDENT DR. RIPPEL — 50-LETNIK
Prezident poštne in telegrafске direkcije v Celovcu, dr. Karl Rippel, je praznoval dne 2. novembra svojo 50-letnico.

S 1. septembrom 1945 je prevzel vodstvo poštne in telegrafске direkcije, 1. januarja 1954 pa je bil imenovan za prezidenta. Zaradi prijazne osebnosti in pomoči, ki jo je pokazal napram uslužbencem, je postal med njimi splošno priljubljen.

SPREMENBA RADIO-ODDAJ

Od nedelje, dne 6. novembra oddaja avstrijski radio poročila v sledečem času:

1. program: od ponedeljka do sobote: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 19.45, 22.00, 24.00 (ob sobotah ob 01.00). Ob nedeljah 6.45, 8.15, 12.30, 19.45, 22.00 in 24.00 uri.

2. in 3. program: Od ponedeljka do sobote: 6.00, 7.00, 8.00, 13.00, 17.00 (samo 2. program), 19.00, 21.00, 23.00 (ob sobotah 14.00). Ob nedeljah: 7.00, 13.00, 17.00, 19.00, 21.00, 23.00 (samo 3. program), 24.00 (samo 2. program).

BOROVLJE

Sporočamo domačinom in širši javnosti, da se vrši vsakoletni sejem Sv. Martina letos v petek, dne 11. novembra 1955 v Borovljah. Sejem bo združen z živinskim sejmom.

Celovec, 9. 11. 1955

SLAVOSPEV NAŠI ZEMLJI

Mauserjeva povest „Velika rida“ je povest naše zemlje in našega kmeta.

Karel Mauser je svojo povest „Velika rida“ izdal v letošnjih večernicah. Mohorjeve družbe, povest, ki jo čitajo v mestu in na deželi z največjim užitkom, je silno napeta in polna dejanja o naših ziljskih ljudeh. Tej naši ziljski zemlji in rodu na njej je pisatelj napisal slavospev.

Knjigo poklanja koroškim ljudem, njim, ki še iz starega živé, ki jim je domača beseda kot kruh in sol.

Pisatelj nam je naslikal kmeta in njegov trud z grudo in njegovo delo na polju, njegovo življenje v družini. Podlago za to lepo povest je pisatelj vzel iz njih samih, saj rabi povsod tako srečno lokalizme, da se povest čita, kakor bi bila pisana v dialektu.

Zaradi tega izrazitega kolorita je povest tudi tako pristno domača, čisto ziljska, živa in resnična.

Slike iz prirode so ostre in brez fraz, ki jih tudi kmet ne pozna. Čudovito je pisatelj orisal kmeta, nikjer olepšal in nikjer gladil njegovih dobrih in slabih lastnosti. Imponira nam ta kmet, ki pravi o dobri dekli Barbari pri odhodu k svojemu bolnemu očetu: Nič ni odnesla s seboj, pa je vendar vse odšlo z njo.

Kakor je bila Barbara zvesta Račnikovi kmetiji in njegovemu rodu, da se je z vrnitvijo še bolj zagrizla v zemljo, tako upamo, da nam bo tudi pisatelj Mauser ostal zvest in nam še kaj napisal o našem kmetu, ki živi in raste s svojo grudo, kakor da je sam del nje.

Karel Rojšek

O uničevanju voluharjev

Voluhar (Wühlmaus) se je v nekaj letih po njivah, travnikih, sadovnjakih in vrtovih izredno hitro razmnožil. Vse poletne mesece smo ga preganjali ter zastrupljali in moram priznati, da ga nismo mogli popolnoma uničiti. Kupili smo pasti in jih postavljali v rov, a žival je kmalu spoznala, da ni nekaj v redu in je drugod naredila rove, po katerih se je sprehajala. Preskrbeli smo si novo sredstvo „Gaspatrone“, jih zažgali ter potisnili v rov, katerega smo z zemljo zatlačili. Na vrtu, kjer smo naredili ta poskus, je bil mir samo dva dni. Potem pa se je zopet začelo splošno spodjedavanje špinače, radiča, solate in celo korenine rož trajnic so mu bile dobre.

Poizkusili smo z „Zelio“ pasto, ki je precej hud strup. Korenine petersilja, zelene in korenčka smo po dolgem prerežali, znotraj namazali s tem strupom, skupaj stisnili ter vtaknili v rov. Ves dan nismo bili na vrtu, da bi žival imela mir. Moram reči, da smo imeli precej uspeha. V tistem delu vrta, kjer je pojedel nastavljen vabo, vse poletje ni bilo videti nobene škode več. V navdušenju nad uspehom smo nastavljali po travnikih in njivah. Tudi tukaj je bilo nekaj vidnih uspehov. A kaj je to proti tolikemu številu škodljivcev in mladičev, ki jih vsako leto skoti ena sama samica. Poleg tega smo bili sami, ki smo ga preganjali, dočim ga je bilo na sosedovih njivah in travnikih vse živo. Pes „mišar“ je tam gospodnil ter iz-

kopaval mlade in stare voluharje, zlasti izpod korenin sadnega drevja. Pri tem je naredil velike luknje in ravno zaradi tega smo vrt skrbno zapirali pred njim.

Kar je naravnih „lovcev“, se je pri nas najbolj obnesla domača mačka, ki je točno vedela, kdaj se voluhar prikaže iz luknje. V zgodnjih jutranjih urah, ob enajstih dopoldne in proti večeru ter še pozno v noč. Zato se je v tem času vedno nemirno ozirala, če smo prišli na vrt in splašili voluharje, ki so se poskrili v skrivališča globoko v zemlji. Mački smo samo nastavili mleko, da je bila za potrebo, a ona je pridno pobirala ne samo voluharje, pač pa tudi bramorje ter jih pridno nosila mladičem. Iz vrta je hodila na lov po sosedovih njivah in travnikih. Sedaj ni treba več nastavljati pasti in strupa ter skoraj dobesedno izgubljati čas, ko so od drugod zopet takoj prišli drugi voluharji. Pri nastavljanju strupa je treba imeti rokavice, sicer bi žival čutila vonj po človeku, če bi korenino prijeli z golo roko.

Po naši deželi so tečaji, kjer bomo slišali in se poučili, kako je treba uničevati tega škodljivca. Nas gospodarje zanima, če res imamo novo boljše sredstvo, s katerim bi se voluharja za vedno znebili. To bi bil zelo velik napredek. Zase pa še vedno ostane v dvomu, ker ne morem misliti, da bi se tako previdna žival spuščala v nevarnost, čim bi začutila, da ji gre za življenje.

Pregozdovanje na Koroškem

Pregozdovanje je nega gozda na ta način, da v doraščajočih gozdovih izsekamo pragozdo zaraščeno in slabo raščeno drevje, tako da zdrava drevesa dobijo dovolj prostora in luči za neovirano nadaljnjo rast. S tem se pospeši pravilna rast in izboljša kvaliteta lesa; gozdni posestnik pa v sorazmerno kratki dobi pridobi na prirasti to, kar je pri pregozdovanju izskal. Nekateri naprednejši gozdni posestniki so na Koroškem že tako očistili večje ploskve svoje gozdne posesti in so z uspehi zadovoljni. Tudi Kmetijska zbornica taka dela podpira. Konec leta 1954 pa je bila ustanovljena posebna družba „Oesterreichische Durchforstungsgesellschaft“, ki izvršuje pregozdovanje v

velikem obsegu in je prvo podjetje te vrste ne le v Avstriji ampak v Evropi sploh. Ugodne cene lesa tudi slabše kakovosti so namreč danes omogočile primeren dobiček tudi pri prodaji lesa, posekanega pri pregozdovanju.

V prvem poslovnem letu je omenjena družba izsekala 34.000 kub. m lesa. Pod vodstvom devetih izvežbanih gozdarjev je 160 delavcev očistilo 2000 ha gozdne površine, a nadaljnjih 1300 ha pa so izčistili kmečki gozdni posestniki pod strokovnim vodstvom družbin gozdarjev. Izkušnje, ki si jih je pri tem delu pridobila družba na Koroškem, bo uporabila tudi v drugih zveznih deželah.

Cene mleka so prenizke

Statistični pregled cen in njih primerjave s stanjem leta 1938 pokažeta veliko nesorazmerje med porastom delavskih mezd in potrebščin, ki jih mora kmet kupovati, in med ceno mleka, enega izmed najvažnejših virov dohodkov kmečkega gospodarstva.

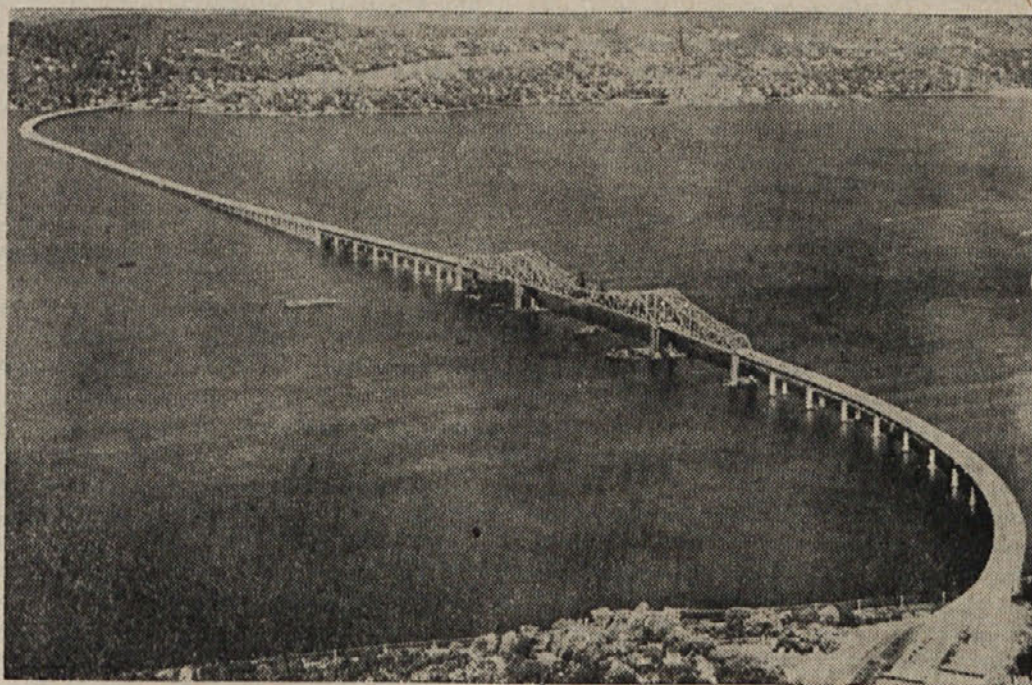
Od leta 1938 so vse cene porasle. Če vzamemo stanje cen leta 1938 kot osnovo in jo označimo z indeksom številko 100, je današnja indeksna številka cene mleka pri proizvajalcu 615, to se pravi, da se je povečala za malo več kot 6-krat, dobim je indeksna številka delavskih plač v poljedelstvu danes 1938, to je, plače so se povečale za skoraj 14-krat. Živinska krmila stanejo danes približno osemkrat več (803) in isto velja tudi za gradbene stroške in gospodinjstvo. Oblike so se pa podražile 12-krat (1213).

Iz tega je razvidno, da kmet, ki opravlja dela v zvezi z mlekom, pri tem ne zasluži toliko, kot če bi na primer isto delal kot hlapec; če pa mora najeti hlapca za ta dela, pa so stroški za proizvodnjo večji od

cene mleka. Sedanja cena mleka je še iz leta 1951. Od takrat je pa blago, ki ga kmet potrebuje in ga mora kupiti, postalo dražje in tako so se zvečale tudi delavske plače. Nova ureditev mlečnih cen pa je posebno potrebna ravno v predelih, ki so manj rodovitni, kot n. pr. v gorskih krajih.

Pri tem je treba tudi omeniti, da neuravnovešene cene mleka utegnejo zanesti motnje v kmečko gospodarstvo in preko njega vplivati tudi na splošni gospodarski položaj, kajti pasivno kmečko gospodarstvo je pač v tem primeru treba potem naravnost podpirati z raznimi subvencijami, ki problema samega ne rešijo, ampak samo nadaljujejo to nezdravo stanje, ki ogroža preskrbo prebivalstva s tem neobhodno potrebnim živlom.

Tako pravilna ureditev cen mleka ni samo v interesu kmetovalcev, ampak celotnega gospodarstva.

Zaradi posebne oblikovitosti ozemlja so inženirji smatrali za potrebno, da 5 kilometrov dolgi most preko reke Hudson, ki veže mesti Tarrytown in Nyack v Severni Ameriki, zgradijo v zakrivljeni obliki, tako da je podoben črki S. (AND).

Našim gospodinjam

EDEN ALI VEČ OTROK?

Naslednji članek je sicer pismo nekemu očetu. Njegova vsebina pa prizadeva v isti meri tudi naše matere, ki bodo v njem dobile odgovor na vprašanja, ki jih težijo.

Dragi prijatelj!

Hvala lepa za pismo. Prejel sem ga že pred časom. Gotovo si mislil, da sem pozabil na odgovor. Ne, nisem pozabil, le čakal sem dneva, ko bi Ti mogel posvetiti več časa, kajti vprašanje, ki mi ga stavljaš, je tolikšne važnosti, da bi ne bilo prav, da Ti odgovorim na hitrico, s par mislimi, ki bi mi slučajno prišle na um.

Torej v glavnem me sprašuješ: **Koliko otrok naj šteje Tvoja družina?**

Na vprašanje bi Ti najlaže odgovoril Tvoj spovednik ali kak drugi duhovnik, ki Te pozna, a tudi kdo od slovenskih zdravnikov. S tem hočem reči, da je na vprašanje, ki ostane eno in isto, mogoče odgovoriti z obeh stališč, z moralnega in zdravniškega. Obe stališči sta važni, važnejše je prvo; se tiče Tvoje vesti, zato bi bilo prav, da se o vprašanju pogovoriš tudi z duhovnikom. V mojem odgovoru boš lahko zasledil, da Ti kot zdravnik odgovorjam na vprašanje s katoliškega stališča.

Če bi prišel k meni na posvet kak prijatelj, ki ga poznam kot Tebe, bi me postavljeno vprašanje malo začudilo. Mislil bi si: Ali se je ta prijatelj poročil, zavedajoč se dolžnosti, ki mu jih zakonska zveza kot katoličanu nalaga, in, če jo je sprejel kot treba: Ali ga ni morda sedanje udobno življenje (dobra služba, prijeten dom, morda avto ...) pokvarilo tako, da je postal iz prejšnjega zgledega katoličana, kot je bil, računar, materialist, egoist? Mislil bi si tudi: Ali nima namena sedaj ukreniti tako, da bo še naprej udobno živel in vsaj na zunaj hotel igraviti vtis, da je dober katoličan, je zaveden Slovenec, torej, imeti par otrok in biti „čist“ pred svetom?

Ne smeš se ustrašiti težav, ki Ti jih prinaša življenje kot človeku in sedaj kot družinskemu poglavarju. Zavedati se moraš, da Ti je kot očetu dana izredna prilika in sveta možnost, da vzgojiš za Kristusa svoje otroke, če se boš potrudil, da jih vzgojiš v katoliškem duhu. Ob pogledu na ta visoki namen Ti bo manj temna predstava o bodočih družinskih težavah in skrbih. Bodi velikodušen.

„Enega ali dva otroke bi tudi drugače dobro vzgojil,“ bi še dodal.

Oprosti, da se ob Tvoji trditvi nasmehnem. Saj tudi Ti na dnu srca temu ne verjameš. Gotovo ne hodiš slep okoli, zato Ti ne more biti neznano, kako žalostno življenje imajo navadno edinci, zlasti še če so

edinci ne po božji volji, temveč po grešnem ravnanju staršev.

Prvič: Kako le morejo taki starši pričakovati zase in za svojega otroka božji blagoslov?

Drugič: Le kje so dokazi, da so edinci boljše vzgojeni kot otroci iz številnih družin? Saj je res ravno nasprotno: Otroci iz teh družin so navadno boljše vzgojeni kot edinci, ne le morda zato, ker so starši dobri vzgojitelji, ampak tudi zato, ker se otroci na neki način tudi sami medsebojno vzgajajo, se navajajo na resnično prijateljstvo, na strpnost, na medsebojno pomoč, na spoštovanje do staršev in velikodušnost. Nasprotno pa boš odkril, da so edinci v veliki večini slabo vzgojeni, razvajeni, navajeni na očetovo ali materino potuho. Ni čuda, da se kasneje v življenju navadno le z gnevom spominjajo svojih staršev, ki jih niso znali usposobiti za življenjski boj.

Tretjič: Ničev je izgovor, da daje več otrok preveč skrbi in stroškov. Koliko staršev ima manj skrbi s kupom otrok, kot jih imajo prenekateri s sinom edincem ali hčerko edinko? Že to, da ju morajo čuvati pred vsemi možnimi boleznimi in ob vsakem obolenju trepetajo, da ju ne izgube, je vse prej kot prijetno. Če pride smrt v številno družino, je seveda prav tako žalostno, toda staršem ostanejo v uteho še drugi otroci, dočim ob grobu takega edinca, ko starši ne morejo imeti več otrok, ostane le še brezmejna praznina in obup.

Četrtič: Otroci edinci, često „gospodsko oblečeni in moderno vzgojeni“, niso skoro nikdar sposobni samostojnega boja za življenje. Njihovo edino orožje so priporočila. Kot otroci so bili središče vsega zanimanja, postali so sebični, zahtevni in samoljubni. Kakor so jih prej starši nosili na rokah, tako zahtevajo tudi od življenja, da se vrti le okrog njih samih.

Petič: In še na eno bi Te opozoril. Ni sicer dokaz, a je dejstvo, ki da misliti: Od kot to, da so prav iz številnih družin izšli veliki možje in žene! Od kod to, da so navadno otroci, katerih so se starši najbolj branili, potem tem staršem v največje velje in blagoslov? Ali ni v tem jasna božja govorica, ki starše opozarja, naj ne bodo goli računari, temveč ljudje polni vere v božjo Previdnost in sodelavci božjih načrtov? (Dalje prihod.)

DROBNE MISLI

Če sta mož in žena kam povabljeni, je prva skrb žene ta: „Kakšno obleko si oblečem?“ Mož pa razmišlja: „Kakšen vzrok naj navedem, da bi ne šel?“

Vzrok, zakaj je Bog ustvaril ženo zadnjo, leži pač v tem, da ni hotel nasvetov, ko je ustvaril moža.

KUHINJA

Jabolčni vlivanci. Zmešaj 1 liter mleka, kavno žlico soli, 2 jajci, 2 žlici sladkorja in pet osmink 1 moka. Ko je testo gladko, ga vlij na 2 žlici razbeljenega masla ali masti na pločevini ter potresi z olupljenimi, na rezance zrezanimi ter s sladkorjem potresej jabolki. Rumeno zapeci in potresi s sladkorjem.

Jabolčni cmoki ali vložki. 1 kg olupljenih, na rezance nastrganih mošančkov ali drugih dobrin jabolk, 2 žlici presnega masla,

4 jajca, 2 žlici sladkorja, cimet, limonina lupina, drobtine.

Raztopljeno maslo polij po jabolkih, prideni sladkor, razvrkljana jajca, dišave in toliko drobtin, da dobiš precej krepko testo. Oblikuj poskusni cmok in če je premehak, prideni nekoliko moka. Za jabolka debele cmoke kuhaj v rahlo slanem kropu odkrite, počasi 10 do 15 minut. Prereži, da vidiš, če je kuhan. Zabeli s presnim maslom, ocvrtimi drobtinami in potresi s sladkorjem. Cmok lahko tudi ocvreš. Povaljaj jih v raztepenem jajcu in drobtinah ter v vroči masti rumeno ocvri. Še vroče potresi s sladkorjem.

Zavitek iz slanine. — Iz 15 dkg moka napravimo vlečeno testo. Medtem ko počiva, pripravimo 15 dkg prekajene sesekljane slanine. Dodamo ji majhno seskljano čebulo, šopek petersilja ter nekoliko drobtin, kolikor maščoba zahteva. Testo razvlečemo, ga namažemo z ohlajenim nadevom, zvijemo ter damo v majhni namazani pekači v pečico, da se svetlorumeno zapecijo. Pečen zavitek zrežemo na 2 cm široke rezine ter jih vložimo v juho.

Pljučna juha. 2 žlici masti, pol žlice čebule, pol žlice petersilja, 3 žlice moka, 25 dkg kuhanih pljuč, pol lovorovega lista, poper, limonov olupek, kis, 3 l juhe.

Napravi na masti rumeno prežganje s čebulo in petersiljem, razmešaj in zalij z juho, pridaj dišave in na tanke rezance zrezana telečja ali prašičja pljuča. Okisaj in če treba, prisoli in daj, ko je še četrta ure vrelo, z opečenim kruhom na mizo.

NOVI ODBOR ZVEZNE TRGOVINSKE ZBORNICE

Na občnem zboru Zvezne trgovinske zbornice, ki je bil pred nedavnim na Dunaju, je bil za novo poslovno dobo, (ki traja pet let), ponovno soglasno izvoljen dosedanji predsednik, nacionalni svetnik Franz G. Dworak. Tudi dosedanja podpredsednika sta bila ponovno izvoljena. Občnega zbora se je udeležil zvezni trgovinski minister dr. Illig.

NAJSTAREJŠE DREVO NA SVETU V NEVARNOSTI

V Nacionalnem parku v Kaliforniji (USA) so nastali veliki gozdni požari, ki so uničili znatne površine, obraščene z drevesi sekvoje, ki med vsemi rastlinami doseže največjo starost. Tako požar ogroža tudi najstarejše drevo na svetu, ki še zeleni.

O samozatajevanju

Na sejmu je bila stojnica, kjer si lahko za mal denar streljal na tarčo. Na stojnici je visel napis: „Kdor zadene tarčo v sredino, ima pravico do novega strela brezplačno!“ Toda tarča je bila pritrjena na nihalo, ki se je venomer gibalo sem ter tja in skoraj vsi strelci so tarčo zgrešili. Vendar se je le našel nekdo, ki je vsakokrat zadel v črno in tako je lahko cel dan streljal za deset grošev. Prvi strel je namreč moral plačati, a ostali so bili zastoj. Lastnik stojnice je bil že prav slabe volje, a moral je ostati moč beseda.

Ta prispodoba zelo lepo ponazoruje sadove odpovedi in samopremagovanja. Kdor premaguje svoje slabosti, bo na največje težave naletel ravno v začetku, ko bo prvič poskušal ukrotiti svojo človeško naravo, ko se bo prvič odpovedal kakemu užiku, ko bo prvič doprinesel kako žrtev. Drugič bo šlo lažje in sčasoma bo imel samega sebe tako v oblasti, da mu samopremagovanje ne bo povzročalo nobenih težav.

Za utrditev značaja je potrebno, da človek utrjuje svojo voljo. Tudi v duhovnih odločitvah je podobno kot pri telesnih delih. Slabič, ki ni nikdar nič delal, nima utrjenih mišic in ga najlažje delo hitro utruje. Če dvigne le majhno breme, mora napeti vse sile in znoj mu pri tem curka s čela. In potem ga dva dni vse boli.

Človek, ki pa vsak dan opravlja težka dela, z lahkoto premaguje napore, kajti v njegovih mišicah je moč in telo uboga njegovo voljo brez težav.

Tudi pri oblikovanju naše duhovne osebnosti se moramo utrjevati. Zelo koristno je, da si vadiš voljo z malimi s prostovoljnimi odpovedmi, s katerimi boš vzgojil samega sebe tako, da boš zlahka vzel nase tudi večje žrtve, kadar bo to potrebno. Na primer: Če boš omejil kajenje ali pa zahajanje v kino, boš oboje lažje pogrešal, če ti bo recimo zdravnik kdaj pozneje kajenje odsvetoval, ali pa če se boš moral odpovedati kinu zato, da prihraniš denar za potrebnejše stvari.

Največje plačilo vsake prostovoljne odpovedi je v tem, da postanemo z njo sami značajno močnejši.

Iz zaklada narodnih pregovorov

Neizčrpen je zaklad modrosti, ki jo izražajo narodni pregovori v kratkih, a jedrnatih besedah. Prav za vsako delo in opravilo, čas in priliko nam dajo ti pregovori svoja navodila, preizkušena tekom sto in stoletij.

Poglejmo na kratko, kako bi potekal en dan našega življenja v luči teh narodnih pregovorov:

Že navsezgodaj ko tičimo še pod gorkimi odejami, nam ljudska modrost šepeta na ušesa pregovor, ki pravi, da je „rana ura, zlata ura“. Drugi pregovor pa nas spodbuja: „Kdor zgodaj vstaja, mu kruha ostaja.“ In če nas to še ne dvigne iz postelje, nas naslednji pregovor opozarja, da „kdor preveč leži, ga rada glava boli.“

Tako. Ste že vsi pokonci? Če se še kdo obotalja, naj ve, da je očetu ali mami prav dobro znan pregovor, ki pravi: „Siba novo mašo poje“. Ta bo slednjega zaspanca dvignila iz postelje.

Morda je že kdo z nekakim strahom pričakal nov dan. Skrbi ga, ker še nima naloge in se ni naučil vsega, kar mora danes znati v šoli. Kajpak, včeraj, ko je bil čas za to, je pozabil, da „kar danes lahko storiš, ne odlašaj na jutri.“ Ni čudno tedaj, da tega „lenuha dan straši.“ Da, da, lenuh vse odlašaja na jutri; nasprotno pa pridnemu en „danes“ več velja nego lenuhu dva „jutri“. Res je sicer, da „kar je odloženo, še ni zamujeno“. Pa to ne velja vselej; največkrat pa drži, da „dostikrat v malem zamuda naredi veliko truda.“ Nevarno je vsekakor, da ti tako odlašanje pride v navado. Da pa je „stara navada železna srajca“, veš prav gotovo. Taka srajca ti ne bo nikdar v korist, marveč le v škodo.

daj spi zelo dolgo in trdno. To so hoteli tudi izkoristiti.

„Ko bo zmaj znova zaspal, zgradimo nad njim veliko stavbo,“ so sklenili, „ki mora biti železna, kajti zidano bi zmaj gotovo podrli.“ Takoj so se podali na delo. Zbrali so se gradbeniki, risali načrte, navozili železa in ostalega gradiva in takoj pričeli graditi. Stavba je bila kmalu dograjena. Izgledala je kot mogočen, širok, okrogel, železen stolp.

Ko je bilo vse končano, so ljudje čakali, da je zmaj znova zaspal. Naglo in previdno so tedaj poveznili nad zverino ogromni stolp, ga pritrdili na zemljo tako naglo in previdno, da se zmaj ni prebudil. Počast je bila ujeta!

A kako je razsajal zmaj, ko se je prebudil in ni mogel iz svoje kletke! Od jeze in togote je brizgal strupeni plin iz nosnic in ust.

Zgradbo, v kateri je bil zmaj ujet, so lju-

No, naj bo kakorkoli že, sedaj le hitro na delo, kajti „hitro začeto je dvakrat prejeto“. Dan boš seveda začel z molitvijo, kajti stari rek „moli in delaj“ se je še vselej obnesel. Svoje delo posveti in priporoči Bogu, ker le tedaj bo uspešno, saj „delo pridnih rok blagoslovja Bog“. Dobro je, da napraviš vsako jutro načrt vsega svojega dnevnega dela, kajti „brez glave storjeno, je gotovo skaženo“. Sicer pa „v premislekih bodi podoben polžu, v dejanju ptici“. Vsem tvojemu delu naj te vodi načelo „misli poprej, potem govori; dvakrat premisli, enkrat stori“. Predvsem se varuj nepotrebnega postajanja, lenobe, kajti „lenoba je vsega hudega mati“ in vseh „grdob grdoba“. Drug pregovor nas uči, da „kjer je lenoba, kjer postajanje, tam je blizu hudo dejanje“. Sicer te pa k delu priganja znan pregovor: „Kdor ne dela, naj tudi ne je“. Čas je zlato“ si morda že kdaj slišal in to tudi še danes velja, čeprav se včasih zdi, da ni res.

Ko bo tako tvoj delovni čas izpolnjen z vestnim in vztrajnim delom, se boš sam prepričal o resničnosti izreka: „Kdor pridno dela, mu jesti diši, pa zdrav ostane in sladko zaspi“. Da „delo beli jelo“, si gotovo že slišal. Slomšek pa nas uči, da „kjer glad mori lenuha, najde pridni dosti kruha“.

Po celodnevem delu, boš že kar težko čakal večera, da boš legel k počitku. In če si izpolnil vse svoje dolžnosti, če te ne skrbi jutrišnji dan, potem velja tudi zate pregovor: „Prijetno spiš na slami, če te skrbi ne drami“ in „dobro se tudi na slami spi, če vest človeka ne teži“. Zadovoljen, boš šel v posteljo in srečen boš tudi, kajti „zadovoljnost je največja sreča“.

dje imenovali „gasometer“. Strupeni plin, ki ga je izdihaval zmaj, so speljali po ceveh, kajti poznali so, da gori. Zmaj je ostal še dalje v svojem stolpu — gasometru in ne prestando izdihaval svoj strupeni dih. Ker si pa sam ni mogel več iskati hrane, so morali za to poskrbeti ljudje. Skozi majhno odprtino v stolpu so mu dajali premoaga, ki mu je bil še najbolj všeč. Cele vagone premoaga so mu navozili, zmaj jim je pa zato dajal svojo strupeno sapo — plin.

Ljudje so s tem plinom kurili, si kuhali in pekli in ogrevali stanovanja. Iznajdljivi ljudje so izumili celo posebne svetilke, v katerih je gori zmajev dih — plin — in si z njimi svetili.

A enega niso nikdar pozabili: plin je strupen. Zato so pazili, da so vedno po uporabi zaprli pipice pri plinovodih, da plin ni uhajal. Kajti kdor bi vdihaval strupeni plin, bi moral umreti. Saj to velja še danes.

MORDA SE SKRIVA V TEBI VELIKI PISATELJ? SKUSAJ GA ODKRITI ŽE SEDAJ, KO SI SE MAJHEN.

KAKO?

NAPIŠI KAKŠNO SVOJE DOŽIVETJE, PESMICO ALI ZGODBO. POŠLJI NA UREDNIŠTVO „NAŠEGA TEDNIKA“

KRONIKE" IN TAM BODO PRESODILI, ALI SE SKRIVA V TEBI PESNIK ALI PISATELJ. ČE SI, POTEM BODO TVOJE STVARI OBJAVLJENE. PERO V ROKI IN PIŠI!

Lepo vedenje

VRABEC POD KLOBUKOM

Oče je poslal Tončka k botru, da ga poprosi, naj bi mu posodil žago.

Tonček je rad hodil k botru, ker je vedel, da se pri botru vedno kaj sladkega dobi.

Kakor burja je planil v sobo k botru. V eni sapi je govoril: „Botrček! Oče prosi, da bi mu posodil žago. Naša se je včeraj pokvarila!“ Z očmi je željno iskal, ali ima botrček kaj sladkega pripravljenega zanj. Toda boter je ostal čudno resen. Niti besedice ni spregovoril. Tonček ni vedel, kam bi pogledal.

„Tonček, ali imaš vrabca pod klobukom?“ je vprašal boter.

Tončka je bilo sram. Počasi in v zadregi je vzel klobuk z glave in pozdravil: „Dober dan, boter!“

Šele zdaj se je boter prijazno nasmehnil in mu kakor po navadi nasul v klobuk jabolk in orehov. Potem ga je prijazno počul: „Nikoli ne pozabi pozdraviti, ko prideš v sobo! Dober človek pozdravi vsakogar: bogataša in berača, poštenjaka itd. S pozdravom pokažeš, da ljudi spoštuješ.“

Tonček ni nikoli več pozabil pozdraviti.

Dajte mladini

delovnih mest!

Čudna je ta pravljica in ne vem, če ste jo že kdaj slišali.

Nekje je nekoč živel velik in nevaren zmaj s čudnim imenom — lin. Ta zmaj je pustošil vso deželo. Marsikdo je že bil poskusil, da bi ga ubil, a vse zaman. Kdor se je približal zmaju, je bil izgubljen. Zmaj je dihal v svoj strupeni sapo in človek se je zgrudil mrtev na tla.

Ljudje si niso znali več pomagati. Zbrali so se in razmišljali, kako bi prišli zmaju do živega in ga napravili neškodljivega. Videli pa so, da zmaj v gotovem času zaspi in te-

V zadnji številki smo razpravljali o samoljubju. Danes pa pri našamo še nekaj primerov iz tega poglavja in kako je treba občeati z ljudmi.

Milliarderji so financirali ekspedicio admirala Byrda na južni tečaj v upanju, da bo z njihovim imenom poimenovan kakšen skalnat hrib ali gorska veriga. Viktor Hugo je mislil, da si bo Pariz spremenil ime njemu v čast. Celo velikan Shakespeare je težil po časti ter si oskrbel plemiški grb.

Nekateri grede celo daleč, da se naredijo bolne, si skušajo na ta način pridobiti simpatije in pozornost drugih ter tako zadostiti svojemu samoljubju. Gospa Mack Kinley, soproga predsednika Združenih držav, je prisilila moža k zamenjavi važnih državnih poslov samo zato, da ga je držala ure in ure dolgo ob svojem zglavju. Tako je zadostila svojemu samoljubju.

Vem za dekle, ki je legla in trdila, da se ne more več gibati, ko je videla, da ji je pričakovani ženin odletel. Tako je prisilila svojo priletno mater, da se skrbela zanj in se trudila deset let z njo kot z bolnico, dokler ni uboga starica u-

mrla. Nekaj tednov je namišljena bolnica vztrajala pri svoji vlogi, nato pa je naenkrat vstala, se oblekla ter začela prejšnji način življenja.

Nekateri ugledni psihiatri pravijo, da mnogi ljudje postanejo blazni zato, da tako na lep način dosežejo v svetu blaznosti željo po uveljavljanju, ki jim je neumljen. Niti svet stvarnosti ni izpolnil. Pomislite, da je v umobolnicah Združenih držav več bolnikov kakor v vseh drugih bolnišnicah! Na vsakih 16 študentov na univerzi pride n. pr. eden, ki se bo zdravil nekaj časa v umobolnici. Kaj je vzrok teh duševnih bolezni? Nihče ne more odgovoriti na to težko vprašanje, vemo pa, da nekatere bolezni škodujejo hrbtničnim stanicam in jih nazadnje uničijo ter tako vplivajo na možgane. In res je treba polovico duševnih bolezni pripisati fizičnim vzrokom, kakor boleznim na možganih, toksinom, alkoholu in drugim strupom. Toda pri drugi polovici duševno bolnih ni nobene organske spremembe, ki bi povzročila bolezen. Če pri mikroskopu z najbolj povečevalnimi sredstvi preiščemo ustroj možganov, se ti bolniki v ničemer ne

Kako si pridobiš prijateljev

(Nadaljevanje)

razlikujejo od zdravih. Kako torej ljudje duševno zbolijo? To vprašanje sem nedavno postavil ravnatelju enega največjih zavodov za duševno bolne. Zdravnik, ki je prejel že najvišje časti in največja priznanja za svoje študije o duševnih boleznih, mi je kar odkrito odgovoril, da tega ne ve, da tega sploh nihče zanesljivo ne ve. Zaupal pa mi je, da mnogi ljudje postanejo blazni, ker najdejo v blaznosti neko občutje veljave, ki ga ne morejo doseči na drug način v stvarnem svetu. Navedel mi je za zgled eno svojih zadnjih bolnic, ki je doživela v zakonu brodolom. Uboga žena je mislila, da bo v zakonu zadostila ne samo svojemu seksualnemu nagonu, temveč tudi potrebi po nečnosti, želji po otrocih ter težnji po primernem socialnem položaju. Toda usoda ji je njene sanje pokopala. Mož jo je zamenjal, ji ni dal možnosti, da bi imela otroke in da bi se socialno uveljavila. Končno je zblaznela. Poročila se je znova in sicer z nekim an-

gleškim plemenitašem ter zahtevala, da jo kličejo „Lady Smith“. Življenje ji je zdrobilo vse sanje na ostrih čerih stvarnosti. Toda njen življenjski čolnček je našel varno in prijetno zavetje na otokih domišljije, razsvetljenih od blaznosti.

Ne vem, če je njeno stanje res tako tragično. Vsaj zdravnik mi je rekel: „Če bi jo mogel ozdraviti s čarodejno palico, bi tega ne storil, saj je tako mnogo srečnejša.“

Kar se tiče občeavanja z ljudmi, to gotovo ni lahka stvar. Toda ogledajmo si na kratko Schwaba, ki je eden največjih mojstrov na tem področju. Schwab je imel to veliko prednost, da je znal občeavati z ljudmi. Bilo mu je prirojeno, da je znal zadostiti željam po priznanju in pohvali, in tako je dosegel, da je sam želel priznanje in pohvalo. Kaj je bila torej Schwabova skrivnost? To nam razodeva sam z lastnimi besedami, z besedami, ki bi se morale viliti v bron ter pritrditi na vidno mesto v vsaki hiši in v

vsaki šoli, v vsaki pisarni in v vsakem podjetju; besede, ki bi se jih moral naučiti vsak deček na pamet in ki bi mu veliko bolj koristile, kakor pa spregatev nepravilnih grških glagolov ali pa znanje o vremenskih razmerah v Braziliji; besede, ki so zmogne spremeniti življenje v človeku, ki bi se stalno po njih ravnal:

„Mislim, da je moj največji dar sposobnost, vzbuditi v svojih bližnjih največje navdušenje in to predvsem s priznanjem zaslug ter z neprestanim vzpodbujanjem. Jaz ne kritiziram nikoli nikogar. Verujem namreč v možnost, da se delovni donos mojih podrejenih da pomnožiti. Zato rad pohvalim, izogibam se pa očitanja in obsojanja. Če hočem, da se kaj naredi, se ne bojim dati priznanja in pohvale. Ob vseh svojih bogatih izkušnjah, ob vseh svojih odnosih s tolikimi in tako velikimi ljudmi najrazličnejših delov sveta še nisem našel človeka, čeprav je tako velik ali važen, ki ne bi bil delal bolje in bolj uspešno ob odobravanju svojih predstojnikov kakor pa ob graji in obsojanju.“

Celo v grobu je hotel biti lju-

bezniv in pristrčen s svojimi sodelavci. Spisal si je namreč tale nagrobni napis: „Tukaj leži mož, ki je obvladal umetnost, kako narediti iz svojih bližnjih boljše ljudi, kakor je sam.“

Za večino ljudi je glavna hrana samoljubje. Mi hranimo telesa svojih otrok, svojih podrejenih, toda premalokrat zadostimo njihovemu teženju po veljavi. Dajemo jim hrano, zato, da se razvijejo njih telesne sile, zanemarjamo pa prevečkrat priložnosti, da bi jim dali pohvalo in jim izrazili svoje spoštovanje, ki bi jim leta in leta donelo v njihovem spominu sladko kakor zvoki najslajše glasbe.

Zdi se mi, da marsikateri bralec pri tem godrnja: „Stara stvar! Prilivanje! Saj sem že poskušal in ne velja nič, vsaj takrat ne, če govorim s pametnimi ljudmi.“

V resnici se prilivanje kaj malo obnese v občeavanju z razumni ljudmi. Prilivanje je površno, lažno in čestokrat brezuspešno, čeprav so nekateri tako željni in lačni samoljubja, da požirajo najbolj debele in neresnične izmišljotine kakor lakotnik, ki požira travo in žetke. (Dalje prihoduji!)

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

THOMAS MANN:

Moja mlada leta

(Konec)

Roman je bil dokončan ob prelomu stoletja, po nekako dveh letih, večkrat prekinjenem delu. Rokopis je šel k Fischerju, do katerega sem po „Malem gospodu Friedmannu“ čutil neko obveznost in hvaležnost. Vem še, kako sem ga zavijal: tako sem bil neroden, da sem si kanil razgreti pečatni vosek na roko in zadobil mučno opeklino, ki me je še dolgo potem bolela. Rokopis je bil nemogoč. Pisan je bil na obeh straneh — prvotno sem ga nameraval prepisati, a potem ko je obseg prekoračil moje načrte, sem to namero opustil — in je zato varal oko pri presojanju, a na korektorje in stavce je pa stavil velike zahteve. Ker je obstajal samo enkrat, v enem samem zapisu, sem se odločil za poštno zavarovanje in sem poleg označbe vsebine „Manuskript“ pripisal tudi vrednost v denarju na paket: mislim, da tisoč mark. Poštni uradnik pri okencu se je smehljajal.

Zaskrbljena posvetovanja pri založbi Fischer o mojem delu brez prave oblike so se odigravala v času moje vojaške službe. Moral sem „leto služiti“, ki se pa je znižalo na tri mesece, kajti odločitev, da sem sposoben za vojaško službo, je bila psihološka zmota. Dva ali trikrat mi je bila vojaška služba odgodena zaradi ozkoprsnosti in srčne nervoze, sedaj sem pa očividno dosegel takšen mladostni razcvet, da je službujočega štabnega zdravnika zavedel v zmoto o mojih sposobnostih za vojaka. Bil sem sprejet, javil sem se pri pehotnem telesnem polku in sem pustil, da mi umerijo pisano obliko. Nekaj tednov sem živel v duševnem ozračju kasarne, ko je moj sklep, da se ga osvobodim, zavzel smrtno odločen in, kot se je izkazalo, neubranljiv značaj. Vpitje, zabijanje časa in železna snaga sta me tripinčili preko vsake mere. Pri paradnem maršu sem dobil težko vnetje nožne kitnice na skočnem sklepu, kar mi je povzročalo hude bolečine. Prišel sem v bolniški oddelk, potem v lazaret. Tam sem ležal 14 dni v obvezah in medtem sem izgubil stik z vežbalnim načrtom, prav tako kot nekoč v šoli. Sicer pa so se mi bolečine na nogi znova pojavile takoj potem, ko sem spet nastopil službo, čeprav v manjši meri in jih je bilo lažje prenašati. Tega sem se jaz trdno oprijel. Hišni zdravnik moje matere je poznal pristojnega višjega štabnega zdravnika. Dobil sem najprej začasni dopust, a okrog Novega leta sem bil odpuščen. Podpisal sem izjavo, da se odpovedujem denarni odškodnini za zadobljene telesne poškodbe — in še kako rad! Višja nadomestna komisija, pred katero so me poslali, me je po ponovni preiskavi dodelila k „deželni bramborji z orožjem“, kar je pomenilo praktično opro-

stitev. Odtlej nisem nikoli več bil v kakem vojaškem razmerju. Tudi vojna je odmaknila svojo roko od moje osebe in to zlasti zato, ker je bil prvi štabni zdravnik čitatelj in mi je položil roko na ramo in izjavil: „Vi morate imeti svoj mir.“ Ostali so se podredili njegovi odločitvi.

Očividno le preveč upravičeni pomisleki in dvomi, ki so medtem mučili založbo v Berlinu zaradi mojega romana, so bili premagani, deloma tudi zaradi mojega pisma, ki sem ga iz garnizijske bolnice s svinčnikom pisal Fischerju. Da se ubranim založnikovih zahtev po temeljitem skrajšanju, sem v njem izjavil, da je obseg knjige njena bistvena in nedotakljiva lastnost. Pismo, napisano z letečo pisavo in z veliko zaskrbljenostjo, je bilo ganljivo in poslano kot nujno in res ni zgrešilo svojega učinka. Fischer se je odločil za natisk in konec leta 1900 (z natisnjeno letnico 1901) so „Buddenbrook“ izšli v dveh broširanih zvezkih z rumenimi platnicami; skupna cena je bila 12 mark.

Toda ne smete misliti, da je knjiga imela lahko pot. Izgledalo je, kot da se bodo bojazni založnika uresničile. Nihče ni imel ve-

IVAN TAVCAR:

ŠAREVČEVA SLIVA

Šarevec je zapustil hišo Meti sto goldinarjev in slivo na voglu hiše za približek. Naročil ji je, naj pazi, da ne bo na stara leta beračila. Meta se je tega silno bala. Garala je pri sosedih, da je bila suha kot trska, prodajala pa je tudi slive in spravila vsak novčič. Ker se je bala, da ne bi hiša zgorela in z njo njen denar, ga je neke noči zakopala pod brinov grm na griču Kuclju za hišo.

Jug je oznanjal svoj prihod in njegovo bučanje je vihralo z gorskih vrhov. Pozdravljali so ga gozdovi in klanjale so se mu skoraj do tal šibke breze, ki venčajo rjave senožeti rjave Pasje ravni. Ali mogočni jug je hitel vedno dalje proti severu in podil pred sabo celo krdele sivih oblakov, da so zdaj zakrivali luni prijazni obraz, zdaj spet se stiskali v kot Gabrške gore, da je bilo jasno vse drugo nebo. Pod vročim poljubom južnega piša pa so se tajale ruše na materi zemlji in povsod so hoteli hudourniki po jarkih v nižino.

Ravno nad Šarevčevo hišo se je utrgal plaz in se z votlim bobnenjem usul po rēbri navzdol, da se je majal mogočni Kucelj in so se zibale koče in kočice na njegovem

selja, da izda toliko denarja za neokretno delo obskurnega mladega pisatelja. Kritiki so se nevoljno spraševali, ali so „valčki v več zvezkih“ zopet prišli v modo. Primerjali so roman tovrstnemu vozu, čigar kolesa meglejo v pesku, ne da bi voz prišel naprej. Seveda je bilo kmalu slišati iz občinstva in iz tiska tudi druge glasove. Vsekakor, po enem letu je bila prva naklada, ki je znašala tisoč izvodov, prodana in sedaj je roman dobil tudi obliko, v kateri je začel svojo presenetljivo, od avtorja še najmanj predvidevano pot. Založba je ustregla nujnim nasvetom, ki so se sklicevali na nedavni uspeh Frensenovega „Jörna Uhla“, in pripravila novo izdajo v enem samem zvezku za ceno 5 mark z ilustracijami Wilhelma Schulzena v bidermajerskem slogu. In ko so pohvalni glasovi v domačem in celo inozemskem tisku postajali vedno številnejši, so nove naklade preganjale ena drugo. Slava je bila tukaj. Bil sem potegnjjen v vrtinec uspeha, ki sem ga pozneje v razdobju nekaj let še dvakrat doživel, in sicer ob petdesetem rojstnem dnevu in ob podelitvi Nobe-love nagrade, vsakokrat z mešanimi občutki, poln dvomov in hvaležnosti. Moja pošta je naraščala. Denar je pritekal, moja podoba je krožila po ilustriranih časopisih, stotine peres se je preizkušalo ob proizvodni moje boječe samote, svet me je objel med hvalnicami in čestitkami...

(Prevedel a. l.)

Vernih duš dan

Na oknu naslonjen poslušam akorde
proseče in tožno brnečih zvonov...
Uhajajo misli v nevidne daljave
na groblja samotnih slovenskih grobov.

Kjer sester in bratov kosti posejane
v pozabi ležijo — pokriva jih
noč...

Edino zvonovi še zanje prosijo.
Se kdo še spominja — vseh
naših nekoč?

Tugomir

tresal vsako koščico v revnem telesu. Hitela je vedno navpik in pred očmi ji je venomer stal brin in mah pod njim. Zavrtel se so ji možgani v zbegani glavi, ker se v kraju ni mogla več spoznati: dolga rjava črta se je vlekla od najvišjega vrha dol do belega proda, kjer se je penila razljučena Sora. Prst in kamenje je bilo zasulo grmičevje daleč naokrog ali pa ga s koreninami odneslo v globočino.

„Tu je moj brin!“ je veselo jeknila Meta in se sklonila, da bi razmetala mehko prst. A nenadoma je kriknila v smrtni grozi: „Tat! Tat!“

Izpod brina je smuknil zajec in jo popihal kakor blisk po melini. „To ni moj brin!“ je zaječala Meta. „Bil je samo zajec!“

Od grmiča do grmiča je hitela in brodila z rokami po razmočeni ruši, da ji je končno kri kapala od prstov. Strnadi in podgrivke so zapuščale ležišča ter z zateglim čivkom begale v jutranji mrak. Pred Meto je zaplesala pokrajina, plesala je reka, plesale celo ognjene strele, ki so se spuščale temnemu Blegošu s temne brade. Ena misel ji je prevzela vso dušo: denar ti je vzet, sedaj boš morala beračiti, stradati in ljudi usmiljenja prositi na stare dni!

Onemogle so ji duha moči in noč se ji je vselila tudi v trpečo dušo. Vihteč roke je hitela proti dolu in zdihovala: „Zdaj ti ostane samo še sliva! Če ti še to vzemo, nimaš nič za stare dni. Oj ti preljubi sv. Valentin z Jarčjega brda, ohrani mi vsaj slivo!“

Temo tiste noči je hotel Kočarjev Blaže uporabiti za svoje namene. Prišel je s koškom in z ostro brušeno koso na Fortunovo deteljišče. Nakosil si je zelene detelje; že si je mislil napolniti košek, kar je ugledal belo žensko, ki je prihajala po Kuclju navzdol in njemu — ponočnemu tatu — grozila z roko. Obšla ga je silna stiska, popustil je košek in koso ter pobežnil domov pod odejo. Košek in kosa pa sta ga potem spravila na loški grad in tam je nekaj dni premišljeval o strahovih. Poslej je po Kuclju strašilo! Če je le šel pijanček ponoči mimo, je videl belo žensko, plavajočo po skalinah. Treznim ljudem pa se ni več prikazovala, Kočarjev Blaže je bil prvi in zadnji, ki jo je videl.

Jug je še neprestano bučal in vsakdo je bil vesel, če je ležal na gorkem.

„Mina!“ je zaklicala Meta, dospevši zopet pod streho. „Mina, denar so vzeli. In tako lepo sem ga bila skrila pod brin!“

Tu se je čudno zasmejala.

„Sedaj mi hočejo vzeti še slivo, ali te mi ne bodo, ho, ho, ho! Sama jo bom spravila.“ Drožno hehetaje si je poiskala sekuro v kotu in odšla po temnih stopnicah. Mino je bilo strah, stisnila je glavo pod odejo. Ni mogla zaspati in ves čas je mislila samo na brinje po Kuclju.

Šarevec se je ravno tedaj prebujal in zdelo se mu je, da poje sekira na tnal. Vstal je in pomolil glavo skozi tesno okno: „Meta, si ti?“

„Ne boste mi je vzeli, ne! Ho, ho!“

In zopet je pela sekira.

„Meta je,“ je dejal Šarevec ženi, „drva cepi. Ta žival se bo tudi ugnala od samega dela!“

Sekira je neprestano pela. Končno se je nekaj z velikim hruščem podrla.

„Skladovnica se je sesula,“ je govoril Šarevec sam pri sebi. „Ne vem, zakaj ne spi, ko vendar še vse počiva.“ Zaspal je.

Drugo jutro pa je ležala na tnal posekana sliva in izpod vejevja so izlekli mrtvo truplo. Bila je Meta z razbito glavo.

Ladja morskega roparja

Prevod iz angleščine

(42. nadaljevanje)

„Sedaj pa, gospodje, ko ste slišali moje pričanje, sem zadovoljen. Storil sem vsaj eno dobroto, preden umrjem. Sedaj se vam podajam kot morski razbojnik in ničvredni morilec v roke pravice. Res je, moje življenje je skoraj končano — temu lopovu se imam zahvaliti za to. A rad grem v smrt, kakršno zaslužim, za pokoro za moje mnoge zločine.“

Kajn se je nato obrnil k Hawkhurstu, ki je stal blizu njega. Ni se še zavedel prvega strahu ter je še vedno mislil, da je prihod Kajnov res nekaj nadnaravnega.

„Lopov!“ je zaklical Kajn ter zavpil Hawkhurstu skoro na ušesa, „dvakrat pasji lopov! Umreti moraš kakor pes, ne da bi se ti posrečila osveta! Fant je rešen in jaz sem še živ!“

„Ali res še živiš?“ je dejal Hawkhurst ter se počasi zavedel iz svojega strahu.

„Da, še — še živim, s krvjo in z mesom; potiplji, lopov! Potiplji to roko ter se prepričaj! Destokrat si že prej čutil njeno moč“, je nadaljeval Kajn posmehljivo. „Sedaj pa, mylord, končaj sem. Francisco, z Bogom! Ljubil sem te in ti dokazal svojo ljubezen. Ne sovraži mojega spomina ter mi odpusti — da, odpusti mi, ko me ne bo več,“ je rekel Kajn in povzdignil oči. „Da, tamle je

ona, Francisco — tamle je ona! In glej,“ je vzkliknil ter obe roki dvignil visoko nad glavo, „smehlja se mi — da, Francisco, tvoja blažena mati se mi nasmiha in mi odpušča — — —“

Ni dokončal stavka. Zakaj, ko je držal Kajn roke kvišku, je Hawkhurst za njegovo pasom zapazil nož. Kakor bi trenil, ga je izlekel ter ga zasadil kapitanu v prsi.

Kajn se je zgrudil na tla in splošen nered je zopet nastal v sodni dvorani. Prijeli so Hawkhursta in vzdignili Kajna s tal.

„Hvala ti, Hawkhurst,“ je dejal Kajn z umirajočim glasom, „še za en umor več boš dajal odgovor. Rešil si me sramotne smrti na vešalih, na vešalih v tvoji družbi. Francisco, zbogom!“ in Kajn je globoko vzdihnil in se zgrudil mrtev na tla.

Tako je umrl kapitan morskih razbojnikov, ki je prelil toliko krvi v življenju in čigar smrt je bila posledica še enega umora. „Kri za kri!“

Njegovo truplo so odnesli iz dvorane. Sedaj je bilo treba, da izreko porotniki svojo sodbo. Vse jetnike razen Franciscusa so obsodili kot krive. Francisco je odšel iz dvorane; spremljal ga je novo najdeni brat, spremljale pa tudi čestitke vseh, ki so se le mogli preriniti do njega.

Osemnajsto poglavje
Konec

Naša prva naloga je sedaj, da našim čitateljem razložimo, kako je mogel Edvard

Templemore sklepati, da je Francisco, ki ga je bilo malo prej imel za svoje tekmece, njegov brat in kako to, da se je Kajn zopet prikazal.

Da izvrši povelje, je krenil Edvard Templemore na krov „Avengerja“, in ko so njegovi ljudje zbirali dragocene stvari na ladji, je stopil v kabino, ki pa je bila deloma že pod vodo. Tu je pobral neko knjigo, ki je plavala blizu omare in ko jo je pogledal natančneje, je spoznal, da je Sveto pismo.

Začuden, da je našel tako knjigo na krovu razbojniške ladje, jo je vzel s seboj. Ko se je vrnil na „Enterprise“ ter jo pokazal Klari, jo je ta precej spoznala za Franciscovo lastnino. Knjiga je bila premočena od morske vode. Edvard je mehanično obračal liste ter pogledal naslovni list, da vidi, ali je morebiti na njem zapisano kako ime. Toda ni ga bilo. Opazil pa je, da se je beli, k platnicam prilepljeni list odločil in da je na njem nekaj zapisanega. Popolnoma ga je ločil od platnic, in močno se je začudil, ko je čital na njem ime: „Cecilija Templemore“ — ime svoje matere. Vsa zgodba mu je bila dobro znana, kako so namreč rešili njega in kako se je splošno mislilo, da sta bila njegova mati in brat izgubljena. Lahko si mislimo, kako zelo je sedaj želel zvedeti, kako je prišlo to Sveto pismo Franciscu v roke.

(Dalje hrihodnjič)

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

NEDELJA, 13. 11.: 7.20 Duhovni nagovor. — S pesmijo pozdravljamo in voščimo. — PONEDELJEK, 14. 11.: 14.00 Poročila, objave. — Za našo vas. 18.45 Zborovske pesmi. — TOREK, 15. 11.: 14.00 Poročila, objave. — Zdravniški vedež: O krčnih žilah. — Narodne pojete R. Koritnik in F. Koren. Harmoniko igra Avgust Stanko. — SREDA, 16. 11.: 14.00 Poročila, objave. — Za ženo in družino. 18.45 Igrata Simon in Bert Bovčar. — ČETRTEK, 17. 11.: 14.00 Poročila, objave. — Koroška šaljkva. — PETEK, 18. 11.: 14.00 Poročila, objave. — Od pravljice do pravljice. 18.45 Za delopust. — SOBOTA, 19. 11.: 9.00 Od pesmi do pesmi.

LJUBLJANA (val 202.1, 212.4, 327.1 m)
Zdravstveni nasveti vsak torek ob 17.30. Kmetijski nasveti vsako nedeljo ob 15.30 — Vsak dan ob 19.00 na valu 327.1 m oddaja za inozemstvo.

RADIO VATIKAN

Oddaje vsak četrtek in vsako soboto ob 19. uri.
Vsako nedeljo ob 18. uri „Verska ura“.
(val 50.25, 31.10, 25.55 in 196 m)

URADNE OBJAVE

ZVEZA SVETLEGA GOVEDA ZA KOROŠKO IN ŠTAJERSKO

sporoča:

73. razprodaja svetlega goveda v št. Vidu ob Glini se vrši v petek, dne 18. novembra 1955, v živinskem hlevu. — Začetek je ob 9. uri dopoldne.

Prigon: 50 bikov in 100 brejih krav. Vse živali so pregledane in zdrave, brez tuberkuloze in bacila Bang.

Ocena živali je na predan od 13. ure naprej.

Sem prubič feist bin pa Schleppe pin!

MALI OGLASI

VSAKA BESEDA STANE 1.10 š (IN 10% DAVKA)

Pondarjene besede in take z več kot 15 črkami stanejo 2.20 šil (in 10% davka). — Naročilo malih oglasov naslovite na upravo „Našega tednika“, kjer mora biti najkasneje do vsakega ponedeljka zvečer. Oglas morete naročiti tudi telefonsko (Celovec št. 43-58).

AVE-MÖBEL

Doceni kupi,
kdor kvaliteto kupi!

Doceni kupi,
kdor AVE-Möbel kupi!

AVE-MÖBEL je kvalitetno pohištvo iz največje avstrijske specialne tovarne za spalnice. Tovarna in zaloga: Steinfeld/Drau. — Podružnici: Celovec-Klagenfurt, Getreidegasse 1, Beljak-Villach, Moritschgasse, nasproti Parkhotela.

FERTALA
v Šmohorju

v novi trgovini na
HANS-GASSER-PLATZ!

Flanelaste rjuhe od 29.90
Flanelaste srajce od 39.20
Pisano karirane volnene
rute 225.—
Damski plašči po raznih
cenah od 225.—

IŠČEM POSTENO DEKLE

Lepo urejeno gospodinjstvo v Rožu išče zanesljivo dekle (tudi z otrokom). Vstop v službo z novim letom. Zelo dobra plača in vse kar spada k dobremu službenemu mestu. Naslov dobite v upravi lista.

NAPRODAJ

Prodajam dobro ohranjeno motorno kolo s prikolico. Grdb. leto 1949 — 25 PS ali v zameno za vsakršni les. Ogledate si ga lahko pri HANS SCHÜLLER, lesna trgovina v Celovcu, Rudolfsbahnhof — Miestaler Strasse 48. Telefon 48-73.

Zamenjava volne

Menjamo ugodno prano ovčjo volno za vse naše blago v prodaji.

Tople damske barbantaste
obleke 68,50
Hubertus-plašči 255.—
Dobre flanelaste rjuhe 35.—
bei

Gregor Sattler & Co.
KLAGENFURT am Heuplatz

ŠIVALNE STROJE
KOLESA

Celovec
Wienberg 10

Lepe tujske sobe s tekočo vodo. Sprejemajo tudi abonente na hrano. Gostilna „LINDENKELLER“ JOSEF LANGHANS, Celovec-Klagenfurt, Villacher Ring 9.

KINO

CELOVEC-KLAGENFURT
STADTTHEATER

11. do 14. 11.: „Mädchen mit Zukunft“, (ni za mladino).

PRECHTL

11. do 17. 11.: „Andre und Ursula“.

VOLKSKINO

11. do 15. 11.: „Die heilige Lüge“, (ni za mladino).

PLIBERK

Petek, sobota, nedelja 11. do 13. novembra: „Echo der Berge“. Sreda, četrtek 16. do 17. 11.: „Hölle unter Null“, (ni za mladino).

Črke za portal in „Neon“-razsvetljavo pri Jenoch, Klagenfurt, Herrengasse 14.

Cement, cementna opeka. Zamenjam za vsakovrstni les. Lesna industrija JOHAN ZAGAR, Klagenfurt, Rampenstrasse 15.

Tujske sobe od šil. 600.— naprej pri VOLKSMÖBELHAUS MATSCHEDULNIG, Klagenfurt, Paulitschgasse 14.

UGODNO KUPITE
FLANELE,
BARHENT
in TOPLO PERILO
pri

L. MAURER

CELOVEC-KLAGENFURT
Alter Platz 35

NOVI ROBBY-STANDARD
Elektronenblitz 1120.— šilingov

PhotoKoffer
VILLACH

SINGER-jevi ŠIVALNI STROJI za gospodinjstvo in obrt v vseh preizkušenih modernih tipah dobavljivi. Na željo pošljemo tudi prospekt. Singer-šivalni stroji, Klagenfurt, Bahnhofstrasse 4a in Villach, Bahnhofstrasse 14.

Čemu ste v skrbeh, če boste še dobili „Naš tednik — Kronika“ v trafiki ali pa morda pri sosedu! Izpolnite to naročilnico in naš list dobite na dom!

Tu odrežite in pošljite kot tiskovino v kuverti na naš naslov (Celovec-Klagenfurt, Viktringer Ring 26)!

Kot naročnik dobite naš list hitro in zanesljivo!

Naročilnica

S tem naročam list

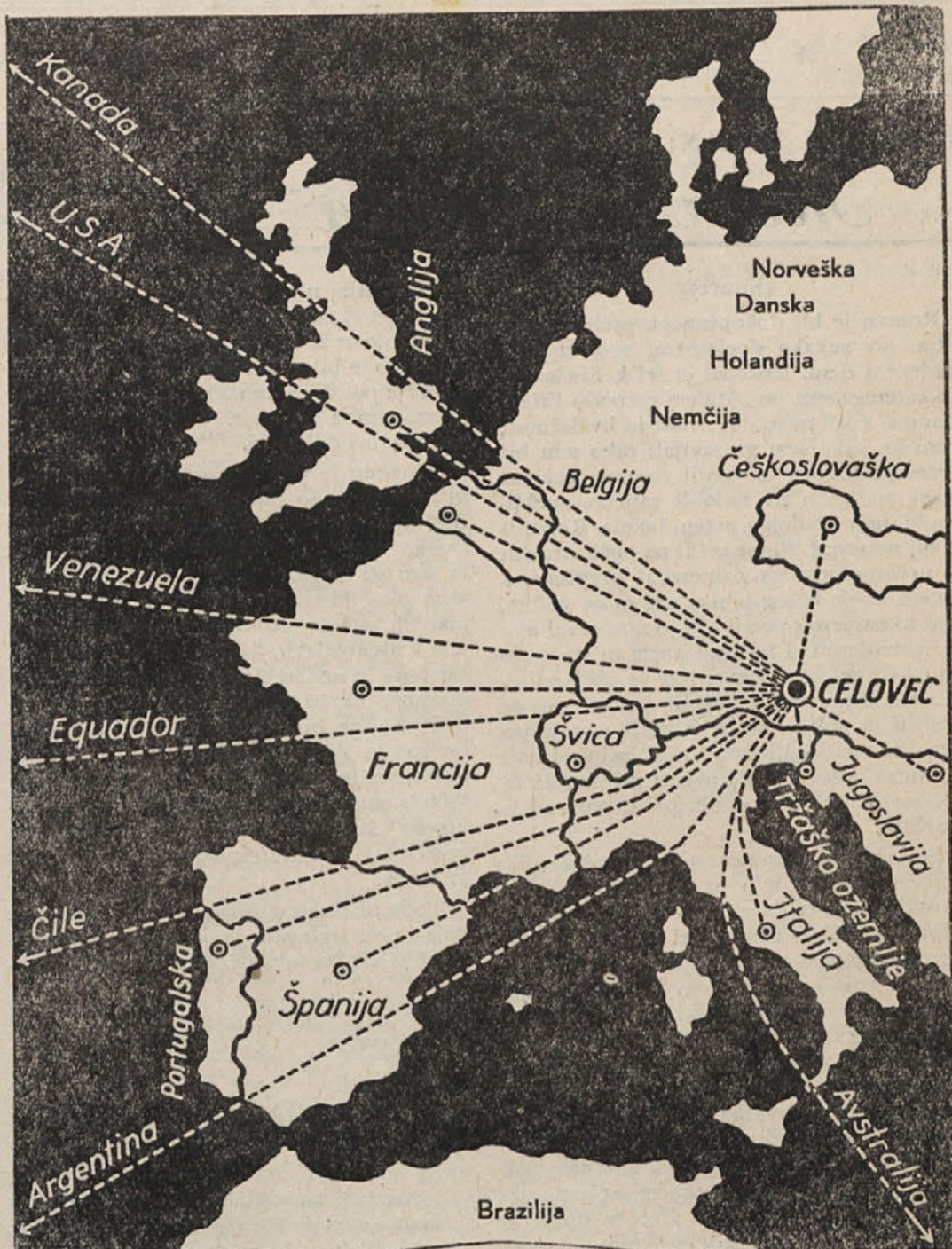
„Naš tednik — Kronika“

Plačilne možnosti: mesečno 4.— šil. za tuzemstvo. Pri plačilu za pol leta ali celo leto dobite popust.

Ime:

Naslov:
(prosimo, da točno navedete tudi pošto!)

Datum:
(Podpis)

*Kdor v „Našem tedniku-Kroniki“
oglašuje, 30 dežav ga čuje!*

SLOVO

Poslavljam se od tebe Koroška, Rož, Podjuna in Zilja, od vas vseh dragih prijateljev in znancev, posebno pa od vas koroških deklet ter vam naznanim, da sem odpotoval, dne 7. novembra t. l. v USA.

Moj novi naslov:
1168 E 77 Str. 3.
Cleveland, Ohio, USA.

Francè
Grm

NAJCENEJE KUPITE
tekstilno blago, perilo in posteljnino
kot tudi poklicno obleko za industrijo
in poljedelstvo pri

Jūliūš Santer

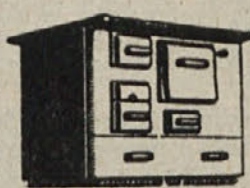
CELOVEC — KLAGENFURT
Domgasse 19, telefon 53-60

PLAŠČE

za dame, gospode in otroke priporoča

WALCHER

CELOVEC-KLAGENFURT, 10.-Okt. Str.

Raznovidne štedilnike, peči, si že sedaj oskrbite, sicer bo prepozno. — Samo v strokovni trgovini

Ing. M. Miklau

CELOVEC-KLAGENFURT, Domgasse 16
zraven stolne cerkve

VARNOSTNI PASOVI V OSEBNIH
AVTOMOBILIH

V zadnjem času je vedno več avtomobilskih nesreč. V Ameriki so raziskovali možnosti, kako bi dosegli večjo varnost za vozače in so predlagali, da bi na sedežih pripravili posebne pasove, ki drže potnike trdno na sedežih in tako preprečijo, da potnik ob nenadni zmanjšani brzini ne zadene v kak rob ali celo zleti na cesto.

V državi Illinois je guverner že podpisal zakon, po katerem so tovarne obvezane dobavljati avtomobile le še s takimi varnostnimi pasovi. Ford, ki ima mnogo odjemalcev tudi v Evropi, je izjavil, da je pripravljen namestiti te pasove tudi v starejših avtomobilih. (AND)

Če želite

- službo dobiti ali nuditi
- stanovanje najeti ali dati v najem
- hišo kupiti ali prodati
- avto kupiti ali prodati
- motorno kolo kupiti ali prodati
- zakonskega druga poiskati

ali če želite nekaj, česar ne morete dobiti v krogu Vaših znancev dajte oglas v

Naš tednik-Kronika

To je NAJCENEJŠA in
NAJUSPEŠNEJŠA POT
do izpolnitve Vaših želja